

ABONAMENTUL

Pe un an . . . . . 24 Cor.
Pe jumătate an . . . . . 12 "
Pe 1 lună . . . . . 2 "
Num. de Duminecă pe un an 4 Cor.
Pentru România și America 10 Cor.

Pentru România și străinătate nrii de zi pe an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA și ADMINISTRAȚIA
Deák Ferenc-utca nr. 20.

INSERȚIUNILE se primesc la administrație.

Manuscripte nu se înapoiază.

Telefon pentru oraș și comitat 502

Adunarea din Arad.

Ieri nainte de amiază veneratul protopop al Aradului, dl Vasile Beleş și dl P. Truța, avocat în Arad, au fost la primăria orașului nostru să anunțe ținerea adunării de Luni. Domniilor au fost primiți de căpitanul orașului, dl Sarlot Domokos, care a luat la cunoștință ținerea adunării.

Facem și în acest loc un apel călduros către toți frații din comitat: cărturari și plugari, să-și țină de cea mai sfântă datorie a fi Luni la orele 11 n. de amiază în Arad pe piața Tököly, înaintea catedralei române, unde se va ține marea adunare. Să nu lipsească un singur om de seamă, ci toți, săraci și bogați, tineri și bătrâni să vină și cu lege, în pace și bună înțelegere să își spună cuvântul asupra mării întrebări ce li-se va pune.

Sus să avem inimile!

Biruința dela Lugoș.

(*) Acum, când partea cea mare a neamului românesc, frații noștri din România, trece printr'una dintre încercările cele mai grele ce pot să lovească un popor, biruința dela Lugoș vine ca o rază de mângâiere... Că de se întâmplă să pierdem și Lugoșul, centrul de puternică viață națională în Banat, cu adevărat puteam zice: Dumnezeu ne ceartă cu urgie pentru păcatele noastre și pentru că am lăsat să treacă vremea fără s'o fi folosit întru luminarea, întărirea și îndreptarea țaranilor obidiți.

Iată de ce frumoasa biruință dela Lugoș are par'că însemnătate îndoită. Ar fi fost o cumplită batjocură și rușine dacă un candidat kossuthist, pe care la început nici ungerii nu l-au vrut toți, ar fi învins asupra românului, ales cu atâta însufletire anul trecut; cu atât mai mare rușine, cu cât de astă-dată lupta într'adevăr s'a pornit bine: candidatul și numeroși frunțași, precum și deputați, au umblat pe sate, au luminat și îmbărbătat poporul... Ar fi trebuit să des-nădăjduim de soarta ce ne așteaptă dacă s'ar fi dovedit că poporul nu ascultă de frunțașii săi...

Ce vedem și în România? Cum s'a iscat focul năpraznic? Așa, că între poporul de jos și pătura cărmuitoare s'au tot slăbit legăturile, poporul a rămas astfel de capul lui, a ajuns să asculte și să fie stăpânit de oameni fără căpătâi, fără Dumnezeu, cum se zice... Numai așa s'a putut întâmpla ca să între orbește în foc și să se dedee la fapte nefericite pentru neamul întreg.

Tăria noastră, a românilor din Țara Ungurească asta a fost: poporul și frunțașii, în toate împrejurările grele ale vieții, s'au înțeles între dânșii, n'au făcut nici-odată nimic fără sfatul celorlalți...

Infrângerea dela Bocșa făcuse pe mulți

a crede că bunăînțelegere nu ar mai fi așa de tare ca în trecut. Biruința dela Lugoș a redat însă tuturor încrederea. Așa, mână în mână, țărani și frunțași, orice s'ar întâmpla, ori-ce vijelie va da peste noi, n'are să ne frângă.

Alegerea dela Lugoș mai are însă și altă însemnătate. Se știe anume, că mandatul dela Zorlenț este atacat și el și dacă nu-l vor nimici, va fi numai de frică să nu pătească ca la Lugoș. Dacă nu învingeam însă la Lugoș, mandatul dela Zorlenț de bună seamă era nimicit și după două înfrângeri: și la Bogșa și la Lugoș, cu ce curagiu s'ar mai fi înfățișat românii în lupta dela Zorlenț! Desigur că ar fi suferit înfrângere și aci. Așa însă, au prins bărbăție și nu vor lăsa ca Zorlențul să le fie smuls.

Iată de ce bucuria noastră e mare și ne simțim plăcut îndemnați a trimite fraților dela Lugoș salutul nostru cel mai călduros.

Cuvânt

către toți cucernicii preoți și către toți învățătorii din comunele rurale.

Cucernice părinte,

Domnule învățător,

Mare și grea nenorocire a căzut peste noi. A voit sfântul Dumnezeu să ne încerce ori să ne pedepsească pentru păcatele noastre, și ne-a dat să vedem ceea-ce părinții noștri nu văzuseră nici odată în țeara noastră cea blândă.

Să ne plecăm capetele și să primim cu supunere voia Lui cea înaltă. Dar tot voia Lui este ca noi să ne facem datoria noastră de creștini. Și această datorie este de a potoli pe cei turburați, de a împăca pe frați și de a aduce pacea și liniștea printre oameni.

Datoria aceasta o aveți cu deosebire voi, păstori ai turmei lui Hristos, și voi învățătorii ai neamului; căci frații noștri săteni numai dela voi pot auzi cuvântul cel bun, numai dela voi pot primi lumina cea adevărată.

Faceți să înceteze lupta între frați. Faceți-i să înțeleagă că cu focul și cu arma nu se poate îndrepta țara, ci din contră, i-se pregătește peirea. Vrajmașii țarei sunt mulți și puternici, și ei atât așteaptă, să ne dușmănim noi unii cu alții, pentru ca să ne stăpânească și să ne pună pe grumazi un jug mult mai greu decât acela al suferințelor noastre de astăzi, și pe care nimeni nu îl va mai putea apoi ridica nici odată.

Vrajmași ai țarei sunt aceia, cari au venit pe ascuns să sufle zizania între voi, ca să nu ne putem înțelege la nevoile noastre. Deschideți mintea sătenilor, și faceți-i să înțeleagă că nu trebuie să asculte de șoaptele ticăloșilor cari îi îndeamnă la rău, și după-ce au adus jalea și ruina, se fac nevăzuți, ca duhurile iadului.

Au sătenii nevoi mari, fără îndoială și nimeni din noi nu le tăgăduiește. Dar iată că glasul lor s'a auzit, și vine îndreptarea. Maiestatea Sa Regele, înțeleptul nostru stăpânitor, ne-a chemat la cărma țării pe noi și ne-a poruncit ce trebuie să facem, pentruca să alinăm durerile poporului.

Și noi am luat măsuri ca de îndată să se ușureze dările pentru săteni;

și să li-se ușureze mult învoielile pentru muncă;

și să se facă judecatori cari să le judece păsurile și să le dea dreptate;

și ca nimeni să nu mai poată ține în arendă mai mult de două moșii;

și să se ajute băncile sătești, ca să se desfi-

ințeze camăta;

și să se ajute sătenii, când vor găsi pământ de cumpărat sau de luat în arendă;

iar moșiile Statului și ale așezămintelor publice să nu se mai dea cu arendă la alții, ci să fie căutate numai de Stat sau de așezămintele acelea, muncindu-le cu sătenii, ori să fie arendate chiar la săteni.

Și mai sunt și alte îmbunătățiri pe cari le vom face și cari se spun mai pe larg în manifestul, pe care l-am dat către săteni, în numele Maj. Sale Regelui.

Trebuie acum ca voi, preoți și învățători, să umblați din om în om și să le arătați acestea și să le lămurii ce însemnează lucrurile pe cari le-am scris noi în manifestul nostru. Trebuie să-i faceți să înțeleagă, că îmbunătățirile ce li-se fac, sunt așa de mari, că poate mulți dintre ei, nici nu îndrăzneau să le nădăjduiască de a le vedea împlinite. Spuneți-le că cuvântul Majestății Sale Regelui este sfânt, și că și noi, sfetnicii Lui, suntem oameni bătrâni, cari nu ne-am călcat nici-odată cuvântul; și dovadă este, că până acum nu le-am făgăduit lucruri mari, pentru că știam că nu le puteam face; dar acum făgăduim, pentru că știm că putem să ne ținem de cuvânt.

Voi preoți, trageți clopotele dela biserică, îmbrăcați-vă în sfintele vestimente, luați în mână crucea și evanghelia, ca să se adune poporul; și vorbiți-i voi, și învățătorii, și faceți să între pacea și dragostea între oameni, și se piară duhul cel rău dintre ei. Aceasta este chemarea voastră și mare răspundere veți avea înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor dacă nu o veți împlini.

Veți ști, cucernici preoți, că pentru toate cele pe cari vi-le scriu aici, am primit toată aprobarea și dela I. Prea Sfințitii Metropoliții și Episcopii ai sfintei noastre Biserici.

Ministrul cultelor și al instrucțiunii publice

Spiru C. Haret.

Noi Hierarhii Sfintei Noastre Biserici Autocefale Ortodoxe-Române, vă poftim cu tot dinadinsul, cucernici preoți, ca să citiți și să împliniți cu sfințenie staturile de mai sus.

Iosif, metropolit primat al României.

Partenie, metropolit al Moldovei și Sucevei.

Atanasie, episcop al Râmnicului Nouului Suvierin.

Gherasim, episcop al Romanului.

Dionisie, episcop al Buzăului.

Conon, episcop al Hușilor.

Gherasim, episcop al Argeșului.

Pimen, episcop al Dunărei-de-jos.

Declarațiunile

Dlui prim-ministru D. Sturdza, făcute în ședința Adunării deputaților de Marți, 13/26 Martie 1907.

Domnilor deputați,

Zilele cari trec peste noi sunt zile foarte grele și de mari suferinți sufletești.

Cu toții stăm îngrijiiți și mare este sarcina și datoria care cade asupra noastră, cari ne prezentăm înaintea d-voastră, dupăce Majestatea Sa ne-a chemat să formăm ministerul.

Situația este atât de gravă, încât cred, că nu numai un om, dar nici mai mulți oameni nu ar putea s'o liniștească decât, dacă toți vom fi pătrunși și cuprinși de simțământul datoriei ce avem de-a lucra, nu ca partid, ci ca cetățeni, ca fii ai acestei țări, strănși uniți, pentru a înlătura un mare pericol.

Sunt între d-voastră unul din cei mai bătrâni. Am luat parte o jumătate de secol la toate evenimentele cele mai importante și am văzut trecând peste noi zile grele, zile de acelea în cari ne întrebam, cum va fi ziua de mâine și cum vom ieși din incurcătura în care ne aflăm. Dar greu-

țările acelea proveneau din situațiunea nesigură a statului român. Luptam pentru a convinge lumea despre vitalitatea neamului românesc și statului român, cari trecuse prin secolii de mari primejdii. Orea a fost munca noastră și adesea împrejurările erau atât de incurcate, încât se părea că vom fi zdrobiți și că destinați suntem să pierim.

Am învins toate dificultățile și am ajuns să fundăm o țară independentă, cu pozițiune în lume. Deodată în mijlocul acestei situațiuni, ne găsim dinaintea unei încurcături interne din cele mai mari, din cele mai complicate, care zguduie din temelie Statul nostru.

Suntem cu toții cuprinși de grija cea mare, ca nu edificiul de abia clădit să fie desființat, — și ce durere sufletească — desființat de noi înșine. Se impune deci nouă, tuturora, datoria de a uita ce ne desparte unii de alții, deosebiriile noastre de vederi, urele și resimțemintele noastre, luptele noastre personale. Se impune să ne dăm mâna, unul altuia, mână sinceră și frățască, ca țara să iasă din nevoi și să izbutim ca liniștea, de care ne-am bucurat în timp de patru decenii, să fie din nou restabilită. Mai cred încă, și îndrăznesc să o spun, și mai ales mă bucur că pot s'o spun dinaintea domniilor-voastre, că chestiunile ce suntem chemați a rezolvi după ce vom fi restabilit ordinea în țară, trebuie să fie rezolvite, ca în timpurile fundării acestui Regat, prin conclucrarea frățască a tuturor, ca astfel scăpând România să-i întemeiem un traiu, care să îndepărteze dela noi reînoirea sfâșierilor interne, cari au desființat totdeauna state și popoare mari.

De aceea, d-lor, vă rog cu căldură și din convicțiunea unei inimi sincere, nu să treceți în rîndurile partidului național-liberal, ci să rămâneți partid conservator, dar să facem și noi și voi cu puțință ca să ne unim în cugetarea că la un loc reprezentăm un interes superior, acela al existenței noastre comune ca-stat și ca națiune. Fac un apel la simțemintele patriotice ale domniei voastre, nu ca să sprijiniți un guvern național-liberal, ci ca să sprijiniți guvernul țării, chie-mat pentru a restabili liniștea și ordinea, atât de adânc zguduite în momentele de față. Disordinea trebuie să înceteze, și ea va înceta îndată ce vom voi cu toții ca ea să înceteze. Nu trebuie să uităm că cei rățaciți, cari astăzi fac aceste disordine, nu numai sunt concetățenii nostri, dar muncesc ca și noi pentru dezvoltarea și prosperitatea țării — noi cu învățătura și educațiunea noastră superioară — ei cu munca mînosului nostru pămînt. Să le deschidem ochii fraților nostri, astăzi rățaciți și răsvrățiți, că oamenii nu pot trăi nicăiri și nici odată în disordine, și că anarhia trage după sine mari suferinți, cari duc la sărăcie și la tîmpire sufletească. Disordinea este adesea produsă prin o exaltațiune și o impaciență bolnăvicioasă. Acestea trebuie să fie trecătoare, cum trebuie să fie trecătoare în viața omenească toate relele.

Am convingerea că vom izbuti a liniști situațiunea, a reîntra în ordine și a vindeca rănile cele mari, cauzate prin zilele acestea tulburate. Dar trebuie să fim, în aceste momente periculoase, uniți, strânși uniți, uniți frățeste!

Mă adresez deci la bunăvoința domniilor-voastre, ca să ne dați sfat bun, ajutor inimos! (Aplauze prelungite și îndelung repetate).

După ce vorbesc d-nii Take Ionescu, Ion Lahovary și P. P. Carp, declarând că vor da concurs guvernului, dl prim-ministru D. Sturdza ia din nou cuvântul și rostește următoarele cuvinte:

Domnilor deputați,

Ca un om bătrân al țării, sînd adânc emoționat — vă rog să credeți cu toții, — nu pentru că stau aci pe aceste bănci pline de răspundere, dar pentru că asist la unul din momentele cele mai înălțătoare ale vieții noastre.

Nu venim să vă impunem nici o lege, nici astăzi, nici mâne, nici poimâne. Astăzi vă cerem concursul domniilor-voastre, ca să ne ajutați a liniști țeara. Numai după ce ea se va liniști pe deplin, ne vom adresa la domnia-voastră, nu ca la adversari, ci ca la prieteni, pentru ca cu toții nu ca două câmpuri inimice, ci ca oameni cuminiți, conștiențioși de datoria lor, devotați țării, să așezăm astfel rostul puterii noastre ca așezămîntul ei să nu fie numai o umbră de prosperitate, ci o stare de fericire dăinuitoare, puternic fundată și care să treacă dela noi bătrânii, la co-

pii și copiii copiilor nostri, și la urmașii acestora. (Aplauze prelungite).

Să ne unim cu toții, cu inima curată, ca să dăm soluțiune chestiunilor celor mai grele ce sunt de rezolvat într-o societate omenească, acelor chestiuni, menite să aducă pacea și înfrățirea între fiii acestei țări. (Aplauze prelungite).

Astăzi, în aceste momente înălțătoare, nu pot decât să mulțumesc — și încep mai întâi cu dl Carp, care și-a făcut niște îngrădiri ce erau de sine înțeles, ca existente. Nu m'am gândit nici odată a impune cuiva ideile mele sau ale partidului, căruia aparțin. Un singur lucru am cerut: ca acum, în momentele de față, să ne prezintăm uniți dinaintea țării, dinaintea străinătății și dinaintea fraților nostri rățaciți și răsvrățiți, cari fac un mare rău și lor, și nouă, și țării întregi. Să ne unim cu toții, ca să îndreptăm această stare de lucruri, pentru ca asemenea împrejurări să nu se mai poată întâmpla în viitor în țara noastră; să ne unim cu toții într-o singură cugetare, să facem dreptate tuturor, și unora și altora, și celor mici și celor mari, și să căutăm ca cei mari să înțeleagă că trebuie să iubească pe cei mici, iar cei mici să știe că și ei să-și facă datoria lor cu iubire și credință către cei mari, și că nimeni în această țară românească nu este îndreptățit să se uite la fratele său cu dușmănie. (Aplauze prelungite).

Mulțumesc în deosebi dlui Take Ionescu și Ioan Lahovary, cari au vorbit cuvinte inimoase, cuvinte calde, cuvinte care ne inspiră tuturor încredere, nu numai guvernului, ca să-și îndeplinească datoria, dar tuturor reprezentanților națiunii. (Aplauze prelungite și îndelung repetate).

Am fost unul dintre aceia, care am combătut mai tare guvernul conservator; declar însă că nu păstrez în inima mea nici cele mai mici resentimente sau reticențe. Țin să dovedesc aceasta în public, fiindcă trebuie să știe țara întreagă în mod vădit cum stau astăzi unii și alții. Să știe toți cum înțeleg situațiunea acei, cari au îndatoriri mari asupra lor, fiindcă stau în guvern. Țin să arătăm dinaintea țării că formăm o unanimitate de încredere și de muncă, că nu mai trăim sub semnul urei, al dușmăniei, al resentimentelor, ci sub semnul înalt al datoriei către patrie, deci și cu toții să scoatem țara din nevoile în cari se află. (Aplauze prelungite și îndelung repetate).

(Dl președinte al consiliului părăsește fotoliul său și ducându-se la locul dlui deputat Take Ionescu, îi strânge amândouă mâinile timp de mai multe minute, în aplauzele delirante ale întregii Cameri. Apoi, d-sa se urcă la locurile dlor deputați I. Lahovary și P. P. Carp, strângându-le mâna în aplauzele unanime ale Adunării).

STUDII STATISTICE.

De Eugen Brote.

Procentul de creștere ai populațiunii române din ținutul Lugojului.

Orașul Lugoj sau Logoj este sitnat la gura duor văi mari muntoase, a Begheului și a Timișului. Bega, în cursul său dela răsărit spre apus, și Timișul dela meazăzi spre meazănoapte, se apropie unul de altul până la o distanță de vre-o câțiva kilometri, formând o singură vale, tocmai când apele părăsesc munții, și se întind aproape paralel pe șesul larg al Timișoarei. În colțul oval, format de aceste rîuri, este așezat Lugojul pe malurile Timișului. Ținutul dominat de acest oraș se întinde spre răsărit până în zarea munților, cari îl despart de Țara Hațegului, spre meazăzi valea Bistrei și a Zorlențului formează un alt hotar firesc, spre apus el se oprește la hotarele comitatului Caraș-Severin, și spre nord este mărginit de dealurile, unde se cumpănesc apele Murășului până la obârșia Begheului. Pe acest teren muntos se află 115 comune, din cari numai 4 nu sunt românești. 21 sate, toate românești, sunt pe valea principală a Begheului, alte 21, din care 2 mestecate, pe valea principală a Timișului, 6 sate românești se grupează la obârșia Begheului, 7 dealungul șoselei de munte Făget-Rusca, 4 între această șosea și drumul Făget-Criciova, 16 între Murăș și Bega, 8 pe drumul Făget-Criciova, 11 pe drumul Făget-Drinova, 6 sate, între cari 1 german pe părul Cernei, 6, între cari 1 german, pe linia Lugoj-Valeamare, și 9 pe pâraiele cari se coboară din dealurile Zorlențului în Timiș. Satele sunt a se clasifica ca mici. Numai Făgetul singur trece ceva peste 2000 locuitori, 10 sate

au mai mult de 1000 locuitori, 61 dela 500—1000 și 39 sub 500.

La anul 1880 acest ținut avea 78.392 locuitori, din cari 66.288 se aflau în satele românești și 12.104 în Lugoj și celelalte 3 comune neromânești. Numărul românilor era de 67.355 (85.93 perc. a populațiunii), din care 62.487 (92.88 perc. din români) se aflau în satele românești, restul de 4868 se găsesc aproape toți în oraș. Din cei 12.104 locuitori, cari nu sunt români (14.07 perc. a populațiunii) locuiau cu românii în satele românești numai 3801 (5.73 perc. a populațiunii satelor românești). Din toate punctele de vedere ținutul Lugojului este deci un ținut românesc.

La anul 1900 numărul locuitorilor s'a urcat la 94.856, au crescut deci cu 16.464 sau cu 21.00 perc. (1.05 perc. anual), din cari 77.607 erau români și 17.249 alții. Românii au sporit deci cu 10.252 sau cu 15.22 perc. (0.76 perc. anual) și alții cu 6312 sau cu 57.71 perc. (2.88 perc. anual). Astfel proporția populațiunii după caracterul ei național s'a modificat în defavorul românilor.

După anul 1900 românii nu mai constituiesc decât 81.81 perc. din populațiunea ținutului, au perdut deci în 20 ani 4.12 perc. Procentul de creștere anual al altora este aproape de patru ori mai mare decât al românilor.

Trecând în revistă comunele, în particular va ieși la iveală cari localități anume au contribuit la acest rezultat puțin îmbucurător din punctul de vedere național românesc.

Din cele 111 comune românești, în 9 populațiunea română scade în mod absolut, și anume în 3 sate mici (sub 500 suflete): Nemessești, Jupanești, Zugăjeni; în 4 sate mărișoare (până la 1000 suflete): Coșteiu, Cosava, Brănești și Gruin; în 2 sate mari: Sălha și Coșteiul-mare. Lângă aceste se mai adaugă 2 sate: Coșteiul-mic, unde populațiunea a rămas staționară și Pădurani, unde ea a sporit numai cu un singur suflet. Toate aceste 11 sate cu 6969 români la 1880 (aproape 11 perc. din suma totală a românilor în satele românești) au scăzut până la 1900 cu 326 români sau cu aproape 5 perc.

În 20 sate (7 mici, 12 mărișoare și 1 mai mare), românii sporesc cu mai puțin decât o jumătate la an: Mutnicul-mare (0.05 perc.), Margine (0.10 perc.), Nevrincea (0.15 perc.), Jabăr (0.25 perc.), Zold, Gladna montană, Hanzesti, Spata, Luncani, Dubești și Hodoș (0.30 perc.); Romanesti, Gladna-română și Fărdia (0.35 perc.); Măguri și Temești (0.40 perc.); Drăgsinești, Sudriaș, Bolduri; Curtea (0.45 perc.). Aci locuiau 11.335 români (peste 16 perc.), cari au sporit numai cu 817 suflete (0.36 perc. anual).

În 40 sate (13 mici, 23 mărișoare și 4 mai mari) creșterea este mai mare decât o jumătate de procent și mai mică decât un procent la an: Rugi și Valeaboului (0.50 perc.) Breazova, Goisești, Culina, Dobrești, Ohaba-Mutnic, Tincova și Sintesti (0.55 perc.) Crivina, Iena, Ohaba-sârbească și Criciova (0.60 perc.); Tomești și Petroasa (0.65 perc.); Bichigi, Zgribești, Maciova, Peștere, Găvojdia (0.70 perc.); Ruginosu, Tapia, Harmadia și Rărul (0.75 perc.); Mutnicul-mic, Botești, Sarasani, Fădimac, Seibăgel și Bara (0.80 perc.); Cireș și Ciciova (0.85 perc.); Jupa, Fărăsești, Băsești, Bujor, Logojel, Jdioara (0.90 perc.); Bucovești și Herendesti (0.95 perc.). Numărul românilor era în aceste sate 24021 (38 perc.) cari au crescut cu 3490 (0.73 procent) anual.

Considerând creșterea mai mică de un procent ca necorespunzătoare, avem în aceasta categorie 71 sate românești (25 mici, 39 mărișoare și 7 mai mari) cu 42325 români (67 perc. din suma totală), cari au sporit cu 3981 (0.47 perc. anual).

În restul de 40 sate (14 mici, 22 mărișoare și 4 mai mari) creșterea trece peste un procent la an: Sacul (1 perc.); Botinești, Surducul-mic, Crivina (1.05 perc.); Cosavița, Balinț, Răchita (1.10 perc.); Pogănești, Hezeriș, Cladova (1.15 perc.); Povărgina, Remetea-Lunca, Ierșnic (1.20 procent); Lapușnic (1.25 perc.); Jurești, Rădmănești, Cavarana (1.35 perc.); Homojdia, Zorani, Dragomirești, Oloșag (1.40 perc.); Jupani și Făget (1.45 perc.); Bunea-română și Satul-mic (1.55 perc.); Susani, Honorici, Vișag (1.60 perc.); Drinova și Mănăștur (1.65 perc.); Poieni (1.70 perc.); Bătești și Prisaca (1.75 perc.); Ohaba-lungă (1.80 perc.); Târgoviște (1.85 perc.); Baloșesti și Seceni (2.10 perc.); Topla (2.15 perc.); Bărna (2.25 perc.); Leucusești (2.85 perc.) Aci numărăm 20162 ro-

mâni (33 perc. din suma totală), cari au sporit cu 5519 (1'36 perc. anual).

Din această grupare rezultă că în jurul Făgetului există o mare și întinsă depresiune în creșterea populației române, care depresiune se manifestă în patru direcțiuni: pe soșeaua, care duce la Crișcova, pe drumul la Zold, pe vale în sus dealurile căii ferate și pe soșeaua la Rusca. Din 26 sate câte se află pe acest teren numai în 3, la Bătești, la Balotești și la Zorani populația română crește repede. În Mutnicul-mic Bucoveț și Băsești — toate în apropierea Făgetului — procentul de creștere se menține ceva mai urcat, în toate celelalte 20 însă populația română crește foarte puțin sau scade. O altă depresiune se ivește în satele așezate pe pârâele ce se scurg din dealurile Zorlențului în Timiș. Aci numai Prisaca, care e deja în valea principală a Timișului, sporește repede; Jupa și Selbăgelul, cari stau la gurile pârâelor, sporesc și ele ceva mai bine, toate celelalte nu corespund. Rău merg și satele învecinate cu aceste pe linia Lugoș — Valeamare; numai singurul Visag crește bine, și Herendeștii, lângă Lugoș, se apropie de o creștere de 1 perc. A treia depresiune mai puțin întinsă se găsește tocmai unde se împreună cele două văi principale, în satele Nevrincea, Gruin, Coșteul-mare, Coșteul-mic și Sâlha. În celelalte părți: în fundul văii Begheului, întră Murăș și Bega, pe pârâul Cernei și mai ales pe drumul dela Sudriaș la Drinova procentul de creștere este urcat. Numai satele Pădurani, Dubesți, Spata și Sudriaș fac excepțiune dela această regulă.

În toate 111 comune românești românii au sporit cu 9500 (0.76 perc. anual) și alții cu 2410 (3.17 perc. anual). Sporul neromânilor se manifestă număr nefiresc. În multe din sate apare dintr'odată în mod considerabil de străin. Astfel în Homoșia nu există nici la 1880 nici la 1890 nici un străin, se numără la 1900 dintr'odată 59, în Coșteiu din 1 devin 19, în Margine din 2 devin 55, în Sarasani din 8 devin 38, în Botinești din 6 devin 44, în Sudriaș din 7 devin 37, în Răchita din 18 devin 48, în Pădureni din 6 devin 117, în Jupani din 4 devin 37, în Susani din 2 devin 32, în Clicișia din 12 devin 193, în Cutina din 6 devin 23, în Ohaba-lungă din 6 devin 31, în Rădmănești din 6 devin 33, în Cavarani din 27 devin 83, în Zgribești din 29 devin 136, în Selbăgel din 45 devin 381, în Oloșag din 24 devin 107, în Boldur din 46 devin 139, în Peștere din 19 devin 56, în Jdioara din 48 devin 206. Este o adevărată invasiune ce se revărsa asupra acestor sate românești. Considerând că cele mai multe din sate sunt mici, că în unele din ele populația română scade (Coșteiu, Pădurani), că în altele sporul ei este necorespunzător, (Margine, Boldur, Sudriaș, Cutina, Peștere, Zgribești, Sarasani, Selbăgel, Clicișia și Jdioara) primejdia națională este evidentă.

Minoritățile băștinase mai considerabile se găsesc în Tomești, Făget, Gladna-montană, Bujor, Belinț, Cladova, Sacul, Mutnicul-mare, Jena și Găvojdia. Ele însă nu sporesc mai repede decât majoritățile românești, decât în Făget și în Găvojdia. În Făget mai ales comuna cea mai mare după Lugoș, minoritatea crește atât de repede, încât amenință deja majoritatea românească. La 1880 minoritatea număra 646 capete și reprezenta 37 perc. din populație, la 1900 însă 1077 capete și 46 perc. În Găvojdia minoritatea a sporit dela 260 la 397 și dela 21 perc. la 26 perc. În unele părți ale ținutului scade și numărul străinilor. Astfel pe linia Lucani—Brezova numărul lor a fost redus dela 403 la 342, pe linia Hanzești—Băsești dela 151 la 129, și pe linia Rugi—Prisaca dela 279 la 244 — părți în care și românii au un procent mic de creștere. În alte regiuni, sporesc însemnat, așa în jurul satului Ebendorf în grupul Ruginoasa—Selbăgel (dela 134 la 530) și în partea răsăriteană a terenului dintre Murăș și Bega (dela 52 la 189).

În cele 2 sate germane Ebendorf și Vecsehaza românii aproape nu există. Populația lor (2087 suflete, între cari 15 români) a sporit cu 1 perc. anual. Comuna mestecată Istvánhegy, a cărei numire românească n'am putut-o afla, numără preste tot numai 71 suflete. *)

Orașul Lugoș, comună mestecată, avea la 1880 10961 locuitori și era divizată încă în 2 comune, după naționalități: Lugoșul-german cu 283 ro-

*) Comuna mestecată Nădrag cu 388 români și 1035 alții (la 1880) a rămas desconsiderată.

mâni și 3127 alții, mai ales germanii, și Lugoșul-român cu 4569 români și 2982 alții. La 1890, ambele comune unite, numărau 5277 români și 7212 alți. Orașul a sporit deci cu 1.40 procente anual, românii numai cu 0.87 perc. anual. La 1900 românii numărau 5644 și alții 9893 suflete, un sporiu total cu 2.52 perc. anual și la români numai cu 0.70 perc. Astfel românii din Lugoș și-au înrăutățit foarte mult în 20 ani pozițiunea lor. Pe când la 1880 ei constituiau încă 44 perc. din populație, la 1900 au fost reduși la 36 perc. Înainte cu 20 ani le mai lipsiau românilor numai 6 perc. pentruca se devină majoritatea orașului, acum le lipsesc 3 perc. pentruca se fie reduși la o treime. Acest rezultat este cu atât mai regretabil și trebuie se ne pună pe mari griji cu cât Lugoșul are o situațiune geografică din cele mai splendide, care îi asigură un mare viitor, este centrul unui ținut întins și aproape curat românesc, și este și scaunul unei episcopii române.

Dela 1890 până 1900 în 10 ani maghiarii și-au îndoit cu prisos numărul lor dela 1807 la 3932, germanii au sporit dela 5152 la 6241, de patru ori mai repede decât românii, și cei vr'o câțiva sârbi și-au întreit numărul (dela 61 la 153). Procentul de creștere al românilor mic, scade încă dela 0.87 perc. în 1890 la 0.70 perc. în 1900.

Nu este de datorința noastră, nu este timpul suprem, ca să dăm atențiunea devenită acestei situațiuni, și o cercetăm foarte cu aproape și cu deamănuntul nu numai în ceea ce privește orașul ci și întreg ținutul, și să chibzuim măsurile ce trebuie luate pentru a împiedeca răul ce se manifestă în mod atât de evident? Și aici ca într'alte ținuturi, motivele decreșterii relative a populației române vor fi mai ales de natură economică.

Răscoalele țărănești din România.

Știrile sosite în aceste două zile din urmă sunt ceva mai liniștitoare. Deși s'au întâmplat în destule locuri ciocniri sângeroase între trupe și resculați, totuși e un semn îmbucurător că în Moldova tulburările în cele mai multe părți s'au potolit. Au contribuit mult la asta sosirea la fața locului a noilor prefecți, cei mai mulți cunoscuți și iubiți între țărani din acele părți.

Unul dintre noii prefecți a trimis sătenilor următorul apel:

Oameni buni,

Cârmuirea s'a schimbat. Cârmuirea cea nouă face dreptate obijduțiilor. Programul de reforme publicat în »Monitorul Oficial« de noua stăpânire în numele înțeleptului, Bătrânului și mult iubitului nostru Rege e cea mai puternică garanție că plângerile drepte ale țărănilor și ale întregii suflări românești vor fi ascultate, cercetate și împăcate cu cinste și omenie.

Aveți încredere în cuvântul Marelui Om, care a purtat cea dintâi Coroană de Rege al vostru, și în liniște așteptați la căminele voastre desăvârșirea legămintelor ce le ia față de voi și de toată țara actualul Guvern.

Prefectul județului Ilfov

Const. Alimăneștianu,

inginer de mine, proprietarul moșiei Căscioarele din Ilfov.

Scurt, dar bine simțit și cu înțelepciune zise cuvinte.

Iată acum și amănuntele privitoare la tulburările din urmă:

Buzeu. Prefectul cel nou dl C. Iarca a comunicat ministerului de interne următoarele:

Un număr de peste 1000 de țărani din comunele Zilișteanca, Zărnești, Mărăcineni, Fundeni și Scurtești au voit să intre în oraș.

Autoritățile au voit să-i oprească și le-au făcut somațiile legale. Țăranii au refuzat însă să se oprească.

Unul, sub motiv că voește să parlamenteze, a căutat să atace pe căpitanul Munteanu din in-

fanterie. Atunci s'a făcut uz de arme și au căzut 9 morți și 8 răniți.

Ni-se aduc știri că s'ar fi săvârșit devastări la conacurile dlor Mihail Antonescu și a altora.

Se spune deasemenea, că s'au făcut devastări în Cernătești, la arendașul Spiru Peclaride, în comuna Aldeni la Gogu Stănescu, la Băești la Ioan Ripeanu, apoi devastările s'au continuat pe Valea Stănicului până la Niculești la arendașul Sterie Stănescu.

Nu cunosc pagubele ce au fost cauzate, căci comunicația telefonică e întreruptă, firele sunt distruse de răsculați.

Azi, Marți pleacă în aceea parte un escadron de călărași.

Se semnalează mișcări în Căndești.

Au trimis acolo soldații călări ai unui divizion de artilerie.

S'a făcut instrucția celor petrecute Luni și s'a permis înmormântarea cadavrelor.

În restul județului e liniște.

Dolj. Craiova, 13/26 Martie. — Asasinarea unui arendaș. — Țăranii de pe moșia Palilula s'au răsculat și dâșii și s'au dus la curte, unde găsind pe arendașul Sima Boscovici, l'au omorât cu lovituri de topor și cu băte.

Bietul Boscovici fusese rugat cu lacrimi de soția sa să nu plece, din Craiova pe moșie.

El voia însă să scape de devastare ceva din avutul său.

Incendii. — Țăranii de pe moșia Todarii-Palilula au dat foc tuturor pătulelor ce aparțineau văduvei Al. Vișoreanu și moștenitorilor Iancu Dobrescu.

Slatina. — Relație oficială. — Directorul prefecturii comunică ministerului de interne:

Dl prefect Manu sosind ieri în com. Crâmpoia a găsit pe țărani devastând; a încercat să-i liniștească, dar a fost lovit la cap și pe corp și abia a putut scăpa cu fuga. Rănit grav a plecat spre reședință.

Procurorul, însoțit de două companii de soldați, a plecat spre Șerbăneștii-de-jos, unde de asemenea e răscoală.

Prefectul Manu telegrafiază din Slatina: Sosii la reședință rănit grav dela Crâmpoia. La Șerbăneștii-de-jos am găsit pe țărani agitându-se, dar am reușit să-i liniștesc. La Crâmpoia erau 200 locuitori în ferbere. Ei au început devastările. Voind să-i liniștesc am primit șase lovituri de ciomag la cap și pe corp.

După plecarea mea și locuitorii din Șerbăneștii-de-jos s'au răsculat.

Slatina. Relație oficială. La Șerbănești și Crâmpoia e răscoală generală.

La Șerbănești s'a dat foc la magazii; pătule, care, mobile și trăsuri, averea dlui Paulopulo.

Din Timpeni se anunță că răsculații din Crâmpoia au omorât pe proprietariu Râmnicianu, unchiul doctorului Leonte, arucându-l apoi în apa Vedei.

Mulți proprietari și arendași au fugit din oraș și județ la Caracal, de teama de a nu li se pune foc. În gară sunt depozitate 300 vagoane cu grâu. S'a format din trupe o garda de centură care face pază în jurul Slatenei.

Șeful gărei a cerut parchetului să-i trimeată un batalion în ajutor, temându-se că peste noapte gara va fi incendiată. Trupele fiind insuficiente s'au cerut ajutoare de cavalerie și artilerie din Craiova.

Galați, 13 Martie. La orele 2 p. m. au pornit grave tulburări la Foltești, moșia dlui Verona.

Dl prefect I. C. Atanasiu a plecat la fața locului.

Brăila. În oraș e liniște deplină. 400 de săteni din comuna Viziru sunt strânși în bufetul grădinei dela monument și autoritățile ascultă cerețile lor.

T-Măgurele. Nicio devastare, nici o turburare n'a avut loc aci. Un mare număr de cetățeni s'au înrolat în regimentul de roșiori și apăra orașul. Astfel s'au putut respinge câteva încercări de năvălire în oraș.

Tg-Vestea. În jurul orașului e mare ferbere și răscoală; armata dă lupte cu resvrățiții.

Alegerea din Lugoj.

— Dela trimisul nostru special. —

Ori de câte ori este vr'o mișcare de ordin politic în vr'o localitate oare-care, imediat se observă o atmosferă mai agitată, nu o agitație fățișă, ci închisă, ascunsă, din care în fiecare moment poate ieși vr'o surpriză. Lugojul a ajuns de data asta un focar de fierbere din cauza ambițiunii ungurești. A trebuit ca un cărcimar, un jidov nenorocit, care are mari speranțe în viitorul unei Ungarii mari să schimbe o alcătuire sănătoasă și prin denunțări false și mârșave să dărime voința poporului românesc din cercul Lugojului.

Lupta a început din nou. Înspre seara alegerii o liniște de mormânt domnea în întreg orașul. Câteva geamuri de localuri publice luminate. La distanțe apropiate circulau prin întunec siluetele patrulilor de jandarmi, cari au fost concentrați și de data asta în mare număr, care implinește cu siguranță mia.

Moravuri electorale.

Vr'o câteva zeci de alegători români, cam 80 de inși, sosiți astă-noapte cu trenul au fost deținuți și închiși într'o casă din apropierea gării. Ușa casei a fost bătută cu cuie. Au scăpat noaptea vr'o câțiva din ei, cari au putut să se refugieze pe fereastră. Ceilalți au trebuit să stea închiși, fără a li-se permite votarea.

Se vede și astăzi pecetluirea... legală a voturilor la un birt părăsit din apropierea gării.

O ușă dublă, care formează intrarea din stradă e ținută cu lați în cruciș și în curmeziș. Dar cuminenția ungurească încă n'a ajuns așa de parte să înțeleagă, că la caz de nevoie ferestrele se pot transforma în uși.

O privire generală asupra situației noastre.

Din toate părțile ne sosiau vești îmbucurătoare dela alegătorii noștri de pe sate. Mulțumită pornirii energice a deputaților noștri și a oamenilor neobosiți de încredere, am putut să ne vedem, câteva ceasuri mai târziu, visul cu ochii.

Pe sate s'a apelat cu inimă caldă și cu însuflețire la datoria și dragostea de neam a fiecărui român, și poporul a răspuns cu însuflețire acestui apel. Grupurile de jandarmi cari furnicau înainte cu săptămâni de zile în toate părțile au dovedit și de data asta, că sunt un organ cu totul superfluu pentru propaganda naționalismului maghiar, căci nu cu arma se poate răpi unui popor dragostea, ce o are față de neamul, de limba și de credința lui. Sfătuim și de data asta pe înaltul ministru de interne să întrebuițeze pentru alte scopuri mai utile armata sa neagră și dacă e posibil să pună și pe oameniiăștia voinici, cu brațe puternice, dar lenevite să facă ceva pentru binele statului, căci actualmente dorm și injură pentru binele comun.

Un caz ciudat, dar obicinuit de imbecilitate administrativă.

Dar să ilustrăm spusele noastre, cu un mic incident, pentru a nu lăsa nedocumentată convingerea, ce o avem despre inconștiența uneltei terorismului maghiar.

În ajunul alegerii d. a. redacția ziarului »Drapelul« era plină de oameni, cari își spuneau părerile asupra zilei de mâine. În mijlocul lor deputatul Aurel Vlad, cu tactul lui obicinuit și calculul făcut de om cu experiență prevestia o reușită sigură partidului nostru.

Deodată ușile se deschid brusc și anticamera se îngrește de aparența a cinci mutre încinse cu curele peste obrazuri, fâlcoase, inerente raselor extraeuropene, cu pâlării cu fulgi și ținând în mână documentele păcătoase ale unei administrații... moderne.

Șeful lor un ala cu mustața sucită și unsă provoacă în numele legii pe cei prezenți să se îndepărteze.

Ceilalți patru rămași în anticameră încarcă cu sgomot arma, închipuindu-și de sigur în mintea lor, — dacă putem jertfi însemnătatea acestui cuvânt, pentru capetele lor patrate, — că întreaga asistență va leșina la auzul sunetului de oțete. S'au înșelat amar, căci deputatul Vlad le-a dat o lecție meritată. Cărați-vă afară: (takarodjatok ki) asta a fost răspunsul deputatului. Încăpăținatul de jendarm insistă în executarea ordinului primit dela fibirău. Acesta din urmă a fost invitat

imediat telefonic să-și retragă atacul, căci contrar o să-l uștore, ceea-ce a și făcut și cei cinci haiduci s'au strecurat unul după altul, ca strămoșii lor gyászmaghiaronii.

Lupta începe.

Des de dimineață circulația pe străzile Lugojului era animată. Toate intrările orașului erau cuprinse de jendarmerie călare și pedestri, care căuta să-și îndeplinească în taină poruncile primite dela superiori, de a împiedeca intrarea alegătorilor români sau de a-i îndruma spre tabera contrară.

Ce-i drept acest subterfugiu administrativ n'a putut să le reușască prin faptul, că încă dela orele cinci de dimineață ne aveam și noi oamenii noștri postați ca paznici credincioși la intrări pentru primirea în conducerea alegătorilor noștri.

Afară de aceea fiecare comună își avea în fruntea alegătorilor aduși de preotul și dascălul cinstit, care ca în totdeauna caută să se achite în mod fidel de datoria ce le incumbă, ca inițiatori și sfetnici cu credință în toate bunele porniri ale neamului. Câte-va modele numai au ținut să-și întunece conștiința, cu aceștia ne vom ocupa mai la vale.

Partidul nemțesc național poporal din sudul Ungariei în luptă.

Am anunțat la timpul său înființarea partidului național poporal a nemților din Sudul-Ungariei. Activitatea lui e nouă și la Lugoj au avut prima ocazie de a se afirma. Unul dintre aderenții acestui partid jovialul bătrân *Franz Brenner* din *Lugoj* a fost închis în ziua alegerii și eliberat numai noaptea.

Cu ocazia vizitei ce a făcut-o seara partidului nostru în redacția »Drapelului«, simpaticul neamț într'un elan de inspirație națională zice:

»Imi pare bine, că am putut să înființăm partidul nostru poporal sub flamurile steagului național român«.

Două mari proprietari nemți s'au alăturat de asemenea sub steagul nostru și au sosit în fruntea alegătorilor din comunele lor.

E domnul *Josef Unkelhausser* din *Sărăzani* și dl *Hugo Wettel* din *Pogănești*.

Ei au fost primiți cu multă însuflețire de partidul nostru și salutați, ca *adevărați prieteni cu cari vom merge în viitor alăturați în lupta ce am pornit-o pentru dezrobirea noastră națională*.

O parte din alegătorii din Vecseháza de origine nemți a votat pentru candidatul nostru.

Prezența deputaților.

De data asta s'a putut vedea, cât de necesară este prezența deputaților noștri pentru reușita unei alegeri. Noi nu avem parale, avem numai simțul național, care dacă rămâne neîngrijit se usucă și el, ca o plantă neudată, dacă nu în general, totuși colo și colo unde terenul e mai nepriincios.

De aceea apelul făcut de noi cu ocazia înfrângerii dela *Bocșa*, constatăm cu plăcere, că a fost îmbrățișat de deputații noștri și mulțumită acestei osteneți am putut de data asta să înregistrăm izbânda noastră.

Primadată la adunarea pentru candidatură, deputații prin cuvântările lor calde, au știut să țină deschis ochii alegătorilor, iar cu o săptămână mai târziu poporul însuflețit de »domnii noștri ai mari« și călăuziți de sfânta datorie redeștep-tată în inima lui, a rămas credincios chemării sale.

»Căci dacă oamenii noștri politici s'ar fi mulțumit să priviască și de data asta luptă dela distanță, atunci puteam fi siguri de un nou dezastru, ceea-ce pentru activitatea noastră politică ar fi însemnat lovitura de grație.

Dar ne-a fost dat să ne bucurăm și noi în sufletul nostru când vedem, că dieta țării nu este singura arenă de luptă, căci nu pentru interesele lor se zbat deputații noștri ci pentru poporul de acasă și pentru soarta lui, deci e absolut necesară și aci acasă o leacă de sfătuire și de înțelegere.

La 7 ore dimineața intră în Lugoj un impozant cortegiu de 142 de căruțe cu alegători români sub conducerea deputatului *dr. I. Suciu*, conducătorul luptei grele, dar mărețe, ce s'a dat.

Ei au fost primiți în cea mai complectă liniște din partea celor prezenți.

Cele două tabere.

O privire asupra celor două tabere ne va justifică asupra indignării noastre față de nimicirea mandatului dela Lugoj.

Pe când alegătorii români păstrau o liniște de mormânt față de care înșiși ofițerii jandar. s'au exprimat în mod foarte măgulitor, pe atunci alegătorii unguri un adevărat potop de vandali, beți, cu pene roșii-albe-verzi în pâlărie și cu steaguri naționale cutreerău cărciumele sberând mai mult de cât cântând.

Noua și nevinovata iederă o smulgeau păcătoșii jandarmi din coama cailor.

Mersul alegerii.

Mersul alegerii a fost liniștit până către seară, când jendarmeria căuta pe ici pe colo să provoace discordii și ațăări, pentru a le aduce drept motiv la o eventuală sistare. Nu le-a reușit însă, căci alegătorii români au păstrat cea mai cuminte resemnațiune.

Adversarul *Makkay* a fost până la ora 5 p. m. în continuă majoritate, care oscila până la 7—800 de voturi. După cinci ore a început a scădea astfel, că un ceas în urmă situația voturilor era favorabilă candidatului nostru și a rămas ne-schimbaât până la sfârșit. La ora zece s'a anunțat ceasul de închidere pentru comisia primă și a treia, și două ceasuri pentru comisia a doua.

În acest interval trăsurile contrarilor cutreerău în fuga cailor să aducă rezerva de care ziceau ei, că dispun, în care să cuprindeau și partizanii coalițiunei.

N'au putut însă cu toate efortările să-și ajungă scopul, astfel că la ora 12 din noapte se proclamă ales candidatul român *dr. George Popovici* cu următorul rezultat al urnei:

	<i>Popovici</i>	<i>Makkay</i>
Comisia I.	520	617
» II.	691	363
» III.	563	635
	1774	1615

Ceea-ce face o majoritate de 159 voturi.

Din lupta Polonilor în Prusia.

Din Berlin se vestește, că societatea națională a polonilor *Straz* (Straja) și-a ținut mai dăunăzi adunarea ei generală în orașul *Posen*, centrul polonilor din Prusia. Societatea este înființată abia de doi ani și numără azi aproape 30.000 de membri și organizația ei se întinde asupra tuturor polonilor din Germania. Adunarea a fost deschisă de contele *Koscielski*, membru în casa seniorilor (*Herrenhaus*). El a salutat pe cei prezenți, spuind că scopul societății este de a păstra caracterul național al polonilor, cari au o cultură milenară, în mijlocul mării de germani.

Deputatul *Chrzanowski*, avocat, președintele secțiunii culturale a citit raportul acestei secțiuni. Societatea a publicat concursuri pentru lucrări literare, a organizat conferințe publice cu proiecțiuni, a răspândit cărți polone în popor și a ajutat 45 de elevi poloni, pentruca să facă excursiuni pe la polonii din străinătate (*Austria* și *Rusia*).

Deputatul *dr. Mieczkowski* a citit raportul secțiunii juridico-politice. Ea a lucrat peste 1300 de procese, în partea lor covârșitoare de caracter politic. O parte mare a acestor procese, cari au fost lucrate gratis de advocații societății, sunt prevenite din greva școlară a copiilor poloni (se știe că un mare număr de părinți a fost dat judecății cu prilejul acestei greve). Societatea are în *Posen* 5 advocați, în provincia alți 12, cari s'au pus în slujba ei.

Dr. Kubacki, medic, a raportat asupra secțiunii economice. Ea a făcut mult pentru ridicarea ne-goșului și a meseriei polone, dându-i ajutor moral și material. S'a propovăduit deviza »Spriginiți pe conaționalii noștri!« Societatea a îndemnat pe mulți medici, advocați etc. de a-se stabili prin diferite orașe polone. Secțiunea a deschis în ziarele polone o rubrică de anunțuri despre locurile vacante, cari vor putea fi ocupate de poloni sub titlu »Pâne pentru ai noștri!«

După raportul casierului *Pfützner* venitul societății a fost de 23.000 de mărci, ieșitele de 12000.

Președintele *Koscielski* a arătat că societatea

are 28.894 de membri, mai multe sute de comisari și 34 președinți de secțiuni locale în provincia Posen, 9 în Prusia de est și 35 în Silezia de sus. Secția locală din Berlin este mai bine organizată. Aici au avut loc cele mai multe adunări ale societății.

Șeful biroului societății dr. *Javorski* comunică următoarele: Biroul s'a îndeletnicit cu adunarea materialului necesar deputaților poloni pentru discuția parlamentară, a strâns datele statistice referitoare la proprietatea rurală polonă, la comerțul și industria polonă. Biroul a dat răspunsuri și informația la 9500 de întrebări, parte în scris parte oral, referitoare la chestii politice și economice și a împărțit vre-o 10.000 de broșuri de agitație. Adunarea a hotărât să descentralizeze organizația societății.

Președintele *Koscielski* aduce elogiul preoțimii polone, care, deși legea o oprește de a lua parte la activitatea societății, totuși este o muncitoare harnică pentru chestia națională.

Am dori să recomandăm pilda polonilor, ca pildă de o admirabilă organizație întru apărarea tuturor intereselor naționale, dar ar fi înzadar. Căci unde ni-s'ar permite nouă înființarea unei astfel de societăți și ținerea unor adunări de felul acesta. Ungurii ne opun totdeauna pilda polonilor celor atât de »asupriți«. Ei uită însă că noi nu avem nici drepturile elementare ale libertății de întrunire și asociație, pe cari germanii barbari le respectă.

CONVOCARE.

Cetățenii din cercurile electorale: Arad, Pecica, St.-Ana, Chișineu, M.-Radna, Șiria, Boroșineu și Iosășel, sunt prin aceasta rugați a lua parte la

ADUNAREA POPORALĂ

care se va ținea Luni, 1 Aprilie st. n. a. c. la 11 ore din zi în piața (Tököly) dinaintea Catedralei gr.-or. române, ori, în caz de vreme rea, în „Casa Națională“.

PROGRAM:

1. Deschiderea adunării și constituirea.
2. Dezbaterile asupra proiectelor de lege ale guvernului cu privire la școlile elementare.
3. Proiect de rezoluție.
4. Inchiderea adunării.

Arad, 10/23 Martie 1907.

Mihail Veliciu m. p., Roman R. Ciorogariu m. p., George Telescu m. p., dr. Nic. Oncu m. p., deputatul Iosășelului; Vasile Goldiș m. p., deputatul Radnei; dr. I. Suci m. p., deputatul Boroșineului; dr. St. C. Pop m. p., deputatul Șiriei; George Popoviciu m. p., Vasile Beleş m. p., protopopul Aradului; dr. Ioan Trailescu m. p., protopopul Chișineului, Ioan Georgea m. p., protopopul Boroșineului, Mihail Luca m. p., protopopul Șiriei; Procopiu Givulescu, m. p., protopopul Radnei; Cornel Lazar, m. p., protopopul Halmagiului; Petru Truția m. p., Gerasim Serb m. p., Ioan Russu-Șirianu m. p., dr. Liviu Tămășdan m. p., Traian Vațian m. p., Gavril Bodea m. p., dr. Sever Ispravnic m. p., dr. Ioan Nemet m. p., dr. George Popa m. p., Sever Bocu m. p., A. Vesalon m. p., dr. Cornel Iancu m. p., dr. Iustin Marșieu m. p., dr. Ioan Ursu m. p., Sever Secula m. p., dr. Iustin Suci m. p., Ioan Costa m. p., dr. Teodor

Botiș m. p., Iosif Moldovan m. p., Ioan Vancu m. p., Nicolae Ștefu m. p., Vasile Pap m. p., Vasile Olariu m. p., Nicolae Mihulin m. p., Trifon Lugojan m. p., George Purcariu m. p., Aurel Chelniceanu m. p., George Stoica m. p., dr. Romul Veliciu m. p., Samson Crâsciu m. p., Ludovic Fazecaș m. p., Cornel Lazar m. p., dr. L. Luțai m. p., Petru Simtion m. p., Sava Șevici m. p., Ioan Morariu m. p., dr. Cornel Ardelean m. p., Teodor Papp m. p., George Feier m. p., dr. Aurel Grozda m. p., dr. George Popoviciu m. p., dr. Iacob Hotăran m. p., dr. Vasile Avramescu m. p., dr. Teodor Papp m. p., Axente Secula m. p., N. Lazarescu m. p., Dimitrie Popoviciu m. p., dr. Lazar Ghebeleş m. p., dr. Aurel Novac m. p., dr. Teodor Burdan, Grigoriu Mladin m. p., Ioan Nicorescu m. p., Augustin Beleş m. p., Iuliu Groșorean m. p., Dimitrie Popovici (Civin) m. p., Protasie Givulescu m. p., Petru Vancu m. p., Damaschin Medre m. p., Nicolae Boșcaiu m. p., Iancu Ștefănuț m. p., Dimitrie Ganea m. p., Dimitrie Muscan m. p., Virgil Mihulin m. p., Traian Terebenț m. p., Traian Givulescu m. p., Cornel Grozda m. p., Virgil Albescu m. p., Mihaiu Macinic m. p., Ioan Macinic m. p., Vasile Macinic m. p., Moise Gligor m. p., Mihaiu Raicu m. p., Constantin Mihulin m. p., Fabriciu Manuilă m. p., P. Felneanu m. p., P. Pelle m. p., Teodor Moțiu m. p., Cornel Popescu m. p., Iosif Vuculescu m. p., Dimitrie Maci m. p., George Moldovan m. p., Simeon Neamțu m. p., Iosif Ognean m. p., Ioachim Turcu m. p., George Pleș m. p., Alexandru Țăran m. p., Solomon Giurcoane m. p., Romul Motorca m. p., I. Micloși m. p., I. Cure m. p., Dim. Olariu m. p., Filip Leuca m. p., Ioan Iercoșan m. p., Emil Popoviciu m. p., Petru Balint m. p., Ioan Bogdan m. p., Ioan Popovici m. p., Stefan Hereț m. p., Iulian Butariu m. p., Corneliu Ursuț m. p., Iustin Monția m. p., Gerasim Balint m. p., Simeon Bulc m. p., Aurel Iancu m. p., Teodor Orga m. p., Iustin Iancu m. p., George Turic m. p., Stefan Leucuța m. p., Aurel Popa m. p., Ioan Crișan m. p., Augustin Mihulin m. p., Zaharie Milian m. p., Stefan Stan m. p., Ioan Nicula m. p., Sinesie Șerban m. p., dr. G. Ciuhandu m. p.

Apărarea națională.

Somațiunea poporului românesc.

Să se retragă proiectul!

Proteste fără șir...

Poporul românesc s'a ridicat ca un singur om întru apărarea vieții sale naționale. Zeci și zeci de mii protestează sus și tare în fața lui Dumnezeu și a lumii contra infamiei unui guvern vitreg, care și-a propus să devasteze școala română.

Manifestația poporului este foarte importantă. Nici odată poate n'a fost mai unit poporul nostru, mai rezolut de ași apăra comoara vieții sale sufletești cu ultima energie.

În fața acestui fapt guvernului nu-i rămâne altceva decât: să-și retragă proiectul! În a cui nume vrea el s'aducă această lege? Între români [nu găsește un

singur om, poate nici în șirul trădătorilor, care să-l aproabe. Cine altul deci poate hotărâ ca românul în ce limbă să se cultive, pe banii săi proprii? Strânsura din Budapesta? Apponyi, Hock, Olay și Andrassy? Altă dorință n'au domniile aceștia?

Poate fi cultura noastră o chestie asupra căreia să hotărască o majoritate parlamentară compusă din neamuri străine, cari, mai pe urmă nu ne mirăm, vreau să-și octroeze cultura lor. Dar se poate un lucru ca acesta ca de pildă germanii să hotărască în ce limbă au să se cultive francezii, ori nemții ca în ce limbă să învețe boemii? Invoacă ministrul rezoane mai înalte de stat? Dar noi nu abzicem pentru ori-care rezon din lume la viața noastră. *Supremul nostru rezon este de a trăi ca români și numai ca români, pe pământul acesta strămoșesc, încolo știm suportă multe, ba poate prea multe de dragul resoanelor.* Să nu s'atingă deci dl Apponyi de nervul acesta vital și — să facă bine să-și retragă proiectul.

Aceasta este somațiunea ce i-o face poporul românesc!

Protestul comitetului parohial din Giula-Varșand.

Comitetul parohial gr.-ort. român din Giula-Varșand a votat în ședința ținută la 6/19 Martie cu unanimitate următoarea moțiune:

Comitetul parohial, cuprins de griji serioase pentru creșterea vâstărilor neamului românesc, protestează solemn contra proiectului ministrului de culte și instrucțiune, privitor la învățământul popular, și cere — ca conform autonomiei noastre bisericesti — să fim lăsați să ne îngrijim cum știm și cum credem noi că e bine, de creșterea fiilor și fiicelor noastre în limba noastră strămoșească, conform principiilor mai înalte pedagogice, cari ne spun categoric, că adevărata educație numai în limba maternă este cu putință.

Bunilor noștri Arhieriei și în special Prea S. Sale domnului episcop Ioan I. Papp le exprimăm mulțumita noastră fiască pentru apărarea învățământului nostru național, și le votăm deplină încredere, rugându-i ferbinte, ca să se folosească de toate mijloacele legale pentru apărarea școlii noastre românești, asigurându-i totodată că le vom urma întru apărarea bisericești și școlii noastre amenințată.

Președintele comitetului se însărcinează, ca să aducă aceasta moțiune la cunoștința Prea Sfinței Sale dlui Episcop diecezan.

Mișcarea în Bihor.

Este înveselitoare mișcarea din unele părți ale Bihorului, din care o parte mare a meritului i-se cuvine însuflețitului naționalist Dr. *Demetriu Lascu*. Dar mișcarea aceasta nu e generală. Îndeosebi nu-i vedem pe foștii candidați dela alegerile trecute, măcar acum ar fi binevenit timpul de a dovedi că fruntașii români, știu să lupte mai ales desinteresat.

Primim azi următoarea convocare la:

Adunarea poporală din Giriș.

Duminecă, 31 Martie st. n. a. c. se va ține adunare poporală în comuna Giriș, la orele 3 după-amiază. Obiectele acestei adunări sunt: 1. Situația politică generală; 2. Votul universal; 3. Darea progresivă; 4. Drept de liberă întrunire și asociere; 5. Proiectul de lege despre plățile învățătoresți.

Adunarea de protest din Făgăraș.

Fruntașii români din Făgăraș în frunte cu I. Macaveiu vicar, N. Borzea, protopop, Dr. Perția, Dr. Turcu, Dr. Șenchea, Dr. Popescu, Dr. Vasu și Dr. Șerban au hotărât

am fost așteptați de o grupă mare de țărani, cari la apropierea noastră au izbucnit în strigăte de »să trăiască«. Pe toate ulițele se vede mișcare, grupuri, grupuri de țărani cari se îndreptau spre locul dinaintea școlii, care deja era ocupat de mulțimea de popor din Sân-Nicolau, Cefa, Roit, Berechin etc. etc. Nemulțămiiți cu soarta lor, vorbiau aprinși de necazurile cu cari trebuie să se lupte pentru izbândă cauzei naționale. Nemulțămirea lor, că nu a putut ajunge deputat național și în cercul lor*) și-o manifestează cu ocazia ori cărei întruniri, blăstămând pe trădătorii neamului, pe protopopul cercului Nic. Roxin și pe agenții săi.

La ora 1 s'a deschis adunarea de președintele Teodor Elenes țaran fruntaș în Sân-Nicolaul-român, după care a vorbit dl Dr. D. Lascu. D-sa se adresează poporului ca modestul fiu al lui, mulțămindu-le pentru prezentarea impunătoare și pentru ascultarea chemării D-sale. Atrage apoi atențiunea poporului asupra nenumăratelor nedreptăți ce i-se comit în butul tuturor jertfelor nemai pomenite, ce aduce pentru susținerea statului. Fiu mașter al statului e poporul românesc. Arată inzulțele și calomniile pe cari le adresează deputații maghiari, reprezentanților dietali ai poporului românesc, pe cari inzulțându-i, inzulță întregul popor românesc. — Sărăcia silește pe români să-și părăsească țara și familia și să alerge peste mări și țări în America, de unde numai Dumnezeu știe de se mai întorc, ori nu, ea să-și câștige pâinea cea de toate zilele și să adune bani, pe cari să-i trimită pentru susținerea celor de acasă și pentru platirea dărilor grele, din cari se îngrașe chiar acei mișei, cari îi inzulță. — Esclamații pline de indignare au însoțit înflăcăretele cuvinte ale vorbitorului. La urmă a făcut cunoscut poporului că în mijlocul nostru e și președintele partidului național-român dl deputat Dr. T. Mihali cu doamna, care din depărtare mare s'a grăbit la această adunare, ca să arate cât pe mult poartă în suflet cauza românilor bihoreni. Dl Lascu a spus apoi poporului, că le va vorbi dl Mihali, îi roagă să-l asculte cu inimă, precum și D-lui din inimă le va vorbi. A urcat apoi tribuna dl Mihali. În cea mai mare liniște a făcut cunoscută înaintea poporului lupta bărbătească pe care o poartă deputații noștri în parlament, apoi a explicat pe larg poporului punctele programului național, vorbind despre darea progresivă, despre parcelarea domeniilor statului și ale corporațiilor pe sama plugarilor, despre votul universal etc. etc.

Mult i-a plăcut poporului limbajul poporal și vorbele înțelepte ale dlui Mihali. A fost ascultat cu mare atențiune, cu toate-că tocmai atunci ningea aspru. La sfârșit poporul a erupt în strigăte de »nu ne dăm«, »să trăiască«. A mai vorbit dl V. Babi, funcționar la Bihoreana și în fine dl Dr. Lascu cetește moțiunea și o explică pe larg punct de punct. Cu mare însuflețire se primește moțiunea de protestare, energic formulată de Dr. D. Lascu.

Luând în conziderare primejdia ce amenință școlile confesionale românești prin proiectul de lege al ministrului de culte despre salarizarea învățătorilor confesionali, adunarea se adresează partidului național, precum și arhierilor români să grăbească a conchiema o adunare a Națiunii române, în care să participe reprezentanții poporului român de prin toate ținuturile țării.

13. Adunarea pretinde respectarea limbei române pe toate terenele și deci pretinde că în școlile de stat întemeiate în localități românești, conform lămuritei dispozițiuni a art. de lege XLIV din 1868 să se introducă limba de propunere română.

În sfârșit poporul român din cercul Ugrei își exprimă sincera și frațiasca mulțumită și recunoștință deputaților naționali pentru lupta bărbătească și bravă, purtată de dânsii în dietă întru apărarea intereselor poporului român, rugându-i să-și observe și în viitor brava ținută și asigurându-i despre fidela și neclintita sa alipire.

Poporul român din cercul Ugrei ia cu plăcere la cunoștință brava atitudine a arhierilor români în ce privește respingerea atacurilor îndreptate din partea guvernului contra școlilor naționale românești și dorește ca toți preoții români să urmeze acest frumos exemplu.

*) E impunătoare neimpăcarea acestor români, cu neizbutirea lor la alegere, cu toate că ei formează numai a 2-a parte din conținutul voturilor cercului. Coresp.

Adunarea se încheie din partea președintelui Teodor Elenes.

Adunarea a fost impozantă și a reușit foarte bine, aceasta cu atât mai vârtos trebuie accentuat, de oare-ce în contra adunării s'au pus la cale cele mai mârșave machinațiuni numai ca să nu reușească. Dureros, că inteligența din acele părți încă a stat departe de chemarea românească pe care trebuiau să o aibă. Astfel Dr Lascu. izolat de toți, numai cu ajutorul bravului învățător din Berechin Petru Paul, a fruntașilor țărani din Sân-Nicolau Teodor Elenes, Dimitrie Elenes, Nic. Caciora, și cu neclintita dragoste a poporului a putut înghieba o astfel de memorabilă adunare națională. Mai mult a bătut la ochi faptul, că inteligența românească din Orade — afară de familia Zigre — s'a manifestat atât de frumos (?) *absentând dela adunare în număr complet.*

După terminarea adunării în frunte cu dl Dr. Mihali am mers la Berechin, unde am fost găzduiți de bravul popor din Berechin. De altfel nu pot trece cu vederea să nu amintesc faptul, că berechienii au avut partea leului la organizarea adunării, în frunte cu harnicul lor primar Petru Pusta, cu fruntașii George Cios, George Turcuț, Ioan Porumb, Demetriu Raț și alții. Ar fi de dorit, ca și preotul local G. Cosma să se supună spiritului nobil ce e în poporul său și să nu urmeze tristului exemplu al părintelui din Sân-Nicolaul-român, care până în ultimul moment a lucrat să zădărnicească ținerea adunării.

După terminarea prânzului am plecat la gara din Cefa însoții de iubiții berechieneni. Dna și dl Mihali au fost duși cu trăsura primarului Petru Pusta, care a simțit o nespasă bucurie, că a fost învrednicit să stee la dispoziția președintelui partidului național-român. Laudă Domniei Tale dle primar!

Cu trenul de 8 ore și 30 m. am plecat spre Orade, mulțămiiți în sufletul nostru de purtarea bravă a românilor din cercul Ugra, ducând cu noi totdeodată cele mai plăcute amintiri și întăriți în convingerea, că cu un astfel de popor se poate duce la izbândă cauza noastră comună.

Correspondentul.

Simpatii colosale.

Foile unguerești înregistrează foarte bucurase orice aprecieri favorabile despre ei ale presei străine; nu e mirare că există și de acestea, căci fondurile de dispoziție ale guvernelor n'au fund. Multele voci contrare scrise de regulă de oameni independenți, și cari și-au dat osteneală să cunoască din autopsie stările țării noastre, sunt trecute sub cea mai adâncă tăcere. Astfel nu găsești în nici o foaie unguerească partea aceea a discursului socialistului Fischer, ținută în parlamentul german, care se ocupă cu Ungaria. Anume Fischer, vorbind de corupția și teroarea ce a domnit la alegeri, a spus, că trebuie să *mergi în Ungaria, la »bravul« Polónyi* ca să mai poți vedea o astfel de falsificare a opiniei publice.

Tot atât de puțin au fost înregistrate și vocile din congresul Statelor-Unite, din Washington, unde un orator a numit Ungaria țară clasică, unde se pot întâmpla cele mai mari călcări de lege, asupriri, corupții și abuzuri.

Raportul naționalităților în Boemia.

Profesorul universitar dr. Heinrich Rauchbauer a ținut deunăzi la Praga o conferință despre raportul naționalităților în Boemia. Este interesant de a vedea chestiunea aceasta într'o lumină nouă și interesantă. Profesorul Rauchbauer a combătut pesimismul atât de răspândit între germanii din Boemia cu privire la viitorul lor. În general se crede că germanii din Boemia scad în poporație sau sunt întrecuși de cehi și sunt meniți de a fi majorizați de aceștia. Statistica dovedește însă că raportul dintre cehi și germani nu a scăzut între 1880—1900.

Natalitatea la germani departe de a scădea,

întrece pe a cehilor. În părțile germane ea este de 11% la cehi abia 7%. Al doilea factor care întărește pe germani, este *emigrarea și schimbul de poporație*. Boemia a pierdut în anul trecut prin emigrare 121.000 de suflete, cari sunt aproape toți cehi. Teritoriul locuit de germani, dimpotrivă a câștigat prin admigrare. Acesta, ce-i drept, este și un rău, căci ea sporește pe cehii din teritoriul german și poate să-i primejduiască unitatea națională. Dar și temerea aceasta-i neîntemeiată, căci 63% dintre cehii admigrați pe teritoriul german, se contopesc cu germanii.

Asimilarea aceasta se explică prin baza economică mai înaintată a germanilor. Din poporația germană se ocupă 28%, iar dintre cehi 40% cu agricultura, pe când restul s'a dat la ocupațiile industriale. Numărul muncitorilor germani este de 413.000, iar al celor cehi de 476.000, deci aproape egal. Urmarea industrializării este că proletariatul ia parte tot mai vie la politică și se silește să puie mâna pe puterea politică reformând și primenind instituțiile statului. Sufragiul universal nu primejduiește caracterul național al mișcărilor politice. Muncitorii și partidele lor se vor alătură în cele din urmă partidelor naționale, cum dovedește experiența.

Mare meeting socialist în Budapesta.

Duminecă se va ținea un mare meeting socialist în Budapesta, în care se va cere energic introducerea sufragiului universal.

Conferințe militare în Viena.

Primit știrea, că în Viena decug de câteva zile conferințe militare sub prezidiul moștenitorului *Francisc Ferdinand*. În acestea s'ar fi luat hotărârea, să se intervină la guverne pentru rezolvirea neapărată a chestiilor militare până la Septembrie.

NOUȚĂȚI.

A R A D, 28 Martie 1907

— E de regretat că se găesc, aici la noi, ziare cari despre tristele evenimente din România dau știri puțin controlate ori exagerate peste măsură.

Astfel, confrății din Budapesta au trimis în România un raportor, din peana căruia publică (N-rul 62, dela 15/28 c.) următoarele:

»Când sfârșesc aceste șire, — ne vin vești îngrozitoare. — Orașul Giurgiu e devastat. În Craiova e luptă între garda civilă și țărani.

»Revoltații au aprins izvoarele de petrol ale societăților străine. Vor urma conflicte externe necalculabile. Sondele ard. Paguba de miliarde.

»La Slatina țărani au ucis 70 soldați și 3 ofi-ceri. Alexandria e ruină. Satele ard pretutindeni. Șapte mii țărani atacă Brăila. Soldații nu se supun; în multe locuri și-au împușcat ofi-țerii. În București toți și-au perdut capul.

»În noul guvern a izbucnit deja criza între I. Brătianu și Sturdza, pentru — un post și om protecționat. — Vremile ce vin sunt îngrozitoare. Lumea se teme de intervenție străină«.

Nici în presa străină n'am citit o infamie mai mare la adresa României, a bărbaților de stat și a bravei sale oștiri.

Rugăm pe dl Vaida, la care ținem mult, să gri-jească, căci astfel de știri neadevurate compromit mai presus de toate presa d'aici.

— Pocăitul (?) ucigaș. Un țaran din Buteni, seara la orele 7 a tras dintr'un revolver două focuri asupra tutorului orfanal George Popa din Buteni. G. Popa n'a murit ci stă sub îngrijire medicală în spitalul din Arad, unde până acum n'a succes a-i scoate glonțul dintre coaste, unde a pătruns. Ucigașul descoperit a recunoscut și însuși faptul săvârșit din răzburare. Interesant e,

că ucigașul să țină de secta rățăciților, cari se dau de pocăiți, ca lumea să-i creadă de sfinți. Minunată pocăință, să tragi glonț în deaproapele tău, în nădejdea, că lumea nu va crede că și un pocăit poate fi ucigaș.

— **Apostolul slovac.** În ziua de 27 l. c. Pornbszky Dusan s'a înfățișat înaintea curții cu jurați din Pesta. E pus sub acuză pentru un articol ce l-a scris contra ungarilor în ziarul »Slovensky Tyzdennik«, al cărui redactor este. Președintele curții cu jurați, Doleschall Alfred, i-a ținut lecții foarte aspre.

— Ai scris, — zice președintele — că în 1849 ungarul s'zu pus cu botul pe labe! Pe acele vremuri triste slovacii au atacat pe unguri cu bățele și cu săcuri. Ști d-ta vr'un caz, că ungarul să fi tractat așa cu slovacii?<

— Ungurii, mă rog, îi asupresc pe slovacii. Au desființat și reuniunea »Matitza« și i-au confiscat banii.

— Bine au făcut, de oarece și »Matitza« era o reuniune antipatriotică. D-ta scrii, că în Ungaria băntue ticăloșia. Dacă polonii ar scrie așa despre ruși, i-ar fi spânzurat deja de trei ori.

Jurații după acuza procurorului dr. Hodászy și apărarea avocatului dr. Nádai, l-a declarat vinovat pentru trei articoli, la ce tribunalul l-au condamnat la un an temniță de stat și la 1200 coroane amendă din cauțiunea ziarului »Slovensky Tyzdennik«.

— **Iarăș o jertfă a beției.** În Dumineca lăsatului de brânză — la zăpostire — în comuna Șoimoș com. Arad s'a întâmplat, ceea ce cred, că și în alte comne se va fi întâmplat cu această ocaziune, și anume:

În ziua mai sus amintită d. a. mai mulți tineri țărani, s'au dus la birt ca să-și petreacă. La birt din ce constă petrecerea, dacă nu din beutură? Beutura însă e știut, ea nu ține cu omul, ca în tot locul nu numai la birt; așa și în Șoimoș tinerii noștri amețiți de veninoasa beutură, sau luat din ceartă, la bătae și în învălmășala aceea mare, careva cu cuțitul a străpuns pe unul cu numele Nicolă Mirculescu drept în coasta stângă, care după 12 ore de chinuri grozave, a încetat din viață. Cercetarea e în curs și pe care îl va afla e știut ce se va întâmpla cu el. Iată unde duce beutura pe om. Pe unul la moarte, iar pe altul în temniță.

Intr'adevăr omul beat e mai periculos decât un câne turbat. De câte-ori nu s'a scris prin ziare de jefurile beției, ba nu numai că s'a scris, ci chiar s'au și văzut asemenea cazuri și poporul nostru tot n'a putut învăța din cele auzite și văzute până acum, ca să încunjure birturile, nu, ci el trebue să-și vadă perirea cu ochii. Intr'adevăr, din pașania aceasta ar putea mult învăța, dacă nici până acum nu știe.

Lăsați beutura și birturile fraților, căci multe neplăceri face omului beutura, dintre cari cad asupra neamului întreg unele.

Birturile răpesc omului vremea, banii, îi face neplăceri în familie și în cele din urmă beutura veninoasă îi scurta și zilele. S'a constatat, că omul prin beutură peste măsură, daeă nu mai mult, cel puțin 10 ani perde din viață. Pentru ce dar ne curmăm înșine viața, cumpărând pe bani scumpi otravă?

— **Dăruiri pentru sf. biserică.** Un creștin evlavios a dăruit pe seama sfintei biserici din Giula-Varșand un rând de odăjdii negre cu cele aparținătoare în valoare de 60 cor. spre lauda și preamărirea lui Dumnezeu și spre a se lăuda înaintea oamenilor, din care cauză nici nu voiesc să fie pomenit cu numele. Ca preot local rog pe prea bunul Dumnezeu — carele vede întru ascuns — ca să-și reverse darurile sale cele bogate asupra dăruitorului și a familiei lui.

Vincentiu Pantoș preot ort. român.

— **Dări de seamă și mulțumite publice.** Direcțiunea institutului pe acții »Oravițana«, a binevoit a vota anul trecut 50 cor., iară anul curent 80 cor. anualminte ca ajutor pentru continuarea studiilor mele, deci primească On. Direcțiune cele mai sincere mulțumiri din partea subscribului. Cacova, la 31 Decembrie 1906, umilit serv Aurel Bălan, cl VII. gimn.

— La concertul dat de corul bisericesc român gr.-or. din M.-Radna, la 30 Ianuarie (12 Febr.) a. c., au făcut suprasolviri următorii:

Magn. Sa dl deputat Vasile Goldiș (Arad) 50 cor., dl dr. A. Marta adv. (Lipova) 8 cor.

80 fil., Procopiu Givulescu pprezbiter (M.-Radna) 7.60 cor., Petru Popovici jude reg. (M.-Radna) 5.60 cor., Vasile Iotea cassar de bancă (M.-Radna), Ioan Bocicu econom (Șoimoș) 5 cor., Ioan Cimpuner preot (Lipova) 3 cor., Iosif Vuculescu preot (Șoimoș) 2.80 cor., V. Avramescu avocat, dr. At. Brădean medic cercua!, Grigoriu Micula comptabil (M.-Radna) 2.60 cor., Dimitrie Maci preot (Căpruța) 2 cor., Georgiu Vancu comptabil (Dezna) 1.70 cor., Traian Lazarescu funcționar de bancă (M.-Radna) 1.40 cor., Ioan Petrila preot, Grigoriu Caba inv. (Conop), B. Bónyi preot (Monoroștia), G. Pleș inv. (Berzava), Romul Vașan preot (Chioroc) 80 fil., M. Avramescu inv. penz. (M.-Radna), Ioan Tuducescu dir. de bancă (M.-Radna), Ioan Cadar inv. (Dumbrăvița) 60 fil., dna Laza 40 fil., N. Dragancea preot, Sofia Stani, R. G. Ramoncaj apotecar 20 fileri. Suprasolviri cor. 107.50. La cassă cor. 242.50. De tot cor. 350. Detragând spesele cor. 117.64. Venit curat cor. 232.36, cari s'au depus la »Mureșanul« cu libelul fondului.

Mulțumesc din inimă Mgn. S. dlui deputat Vasile Goldiș, care cu prezența sa a dat petrecerii caracter de sărbătoare națională. De asemenea mulțumesc inteligenții din loc care a conlucrat la reușita atât morală, cât și materială a petrecerii. M.-Radna, la 1/14 Martie 1907. În numele coriștilor, Tr. Givulescu, învățător.

— **Ciasul al unsprezecelea.** Sub titlul de mai sus primim un articol dela un țăran. Scoatem din el următoarele șire bine simțite:

Fraților români, să vă arăt un caz din a-le neamului nostru, Republica Română. Dnii preoți și învățători cari se lapadă de către noi, nu au citit despre senatorul Facriciu, care a fost trimis ca sol din partea senatorilor, regelui Pirhus dorința românilor. Ce a făcut acel rege? El știe că solul Fabriciu e sărac, îl primi deci cu bună voință la sfârșit îl imbie cu bani și argint.

Dar ce a făcut solul Fabriciu? Deși era sărac, nu primi nimic, ci zise: »Păstrează aurul și argintul pentru săracii tăi«. Ce a făcut Regele cu Fabriciu? A încercat cu amenințări grozave. Dar atunci Fabriciu zise: »Dacă ieri nu a fost aurul și argintul tău în stare să mă amăgiască, cu atât mai puțin mă vei înfrica!« Atunci Pihus a lăudat pe Fabriciu că-i săi, zicând: »Intru adevăr, mai ușor este ca soarele să își schimbe cursul său, decât Fabriciu să se abată dela iubirea de neam.

Dar iubiților români, fac preoții, învățătorii și fruntașii noștri tot așa? Cu durere zic că nu! Ce au făcut preoții și învățătorii în cercul Boșea la alegere de deputat. Rușine au făcut, par'că aceștia nu cetesc prin cărți.

Aduceți-vă aminte de un om bătrân, care a fost orb și a zis: Până acum m'am plâns că sunt orb, dar de azi înainte ași vrea să fiu și surd, să nu aud de slăbiciunea voastră. Rușinați-vă fruntașilor trădători de cuvintele acestui om bătrân!

Domnii noștri nu luptă pentru noi pe plată ori ca să ajungă la slujbe mari, ci credința lor națională îi îndeamnă să lupte pentru drepturile noastre. Câți domni de-ai noștri au șezut în temniță și au plătit pedepse în bani tot pentru noi, dar dumnia-lor rabdă! Pentru aceea și noi trebue să răbdăm ori-ce năcazuri și de ei să nu ne despărțim.

Fraților români. Domnul dr. Stefan Petrovici îl cunoaștem bine noi românii din cercul Zorlențu-mare, căci noi l-am ales deputat. Pentru ce șade el în temniță? A omorât, a furat, sau a făcut altceva rău mare? Nu pentru de acestea, ci pentru dragostea de neam.

Fraților români, dl dr. Stefan Petrovici șade în temniță din Seghedin cu dl Gașpar și cu dl Cornel Jurca pentru neam. Drept pildă cum a șezut Daniil cu soții săi în cuptorul cel de foc, pentru că nu sau închinat zeului celui de aur și pentru că au zis că este Dumnezeu viu și acelaia slujesc! Precum Dumnezeu au păstrat pe acești trei tineri ne vătămași și nu au ars, așa va avea Dumnezeu grijă și de acești trei domni.

Ce să facem fraților români, trebuie să ne adunăm împrejurul preoților și să ținem strâns unii cu alții, umăr la umăr.

Fraților români! Să ne iubim biserica și școala; în biserică ne mângăiem cu cântări și rugăciuni către Dumnezeu. În școală ne mângăiem cu pruncii noștri. Dacă noi ne vom iubi unii pe alții, atunci

vom putea lucra ca să fim gata când va suna ciasul al doisprezecelea. Teodor Latia, plugar.

— **Roadă de napi de nutreț de cei mai mari.** Au trecut deja vremile, când economul era indestulit, dacă îi cresc napi de nutreț numai în cantitate mare. Azi știe deja și cel mai mic econom, că prețul napului nu stă în a umplea mațele vitelor, ci grija mai mare să-i fie, că oare ce preț are napul ca nutreț. Pentru a avea napi cu valoare mare de a nutri (hrăni) să recere, ca napii mame (napii de sămânțe) se fie de cel puțin 4—8 chile de grei, și să fie caile unul vizitați pe cale chimică în privința valorii de nutreți. De prezent nu mai există firmă, afară de negustoria ces. și reg. de curte, de sămânță alui Mauthner Ödön din Budapesta, care să aducă în circulație sămânță de napi de acest soi cu o astfel de grije. Sămânța aceasta de napi pe lângă aceste mai e și împregnată, prin ce răsare cu mult mai iute și resistă și insectelor. Este deci de recomandat, să semănăm numai sămânță împregnată cu semnul steaua de-a lui Mauthner, mica diferență de preț se răsplătește însutit prin roada sigură și mare.

— **Spriginiți pe industriașii români!** Aduc la cunoștința publicului român, că cu 1 Aprilie n. a. c. îmi redeschid atelierul de ras, tuns și frizat, aranjat cu gust conform recerincelor timpului, în strada Deák Ferencz, în fața bisericii gr.-cat. Cu deosebită stimă Radu Urs.

— **Nefericire.** Pentru cine e robit cu totul de patima beției, un medicament neîntrecut, ce poate să-l împiedice și desvețe dela aceasta patimă distrugătoare și omoritoare de viață prețuește foarte mult. Atragem atențiunea asupra inseratului farmacistului Frankl Antal din Seghedin, ce-l publicăm sub titlul »Am fost bețiv.«

Poșta Administrației.

Mitter Petrică Ioan. Vrani. Am primit 2 cor. cu abonament până la 1 Octombrie 1907.

Gligor Bociort. Nermegy. Ai datorie de 1 cor. pe 1906.

Economie.

La Nicolae Zăvoianțiu din Vrányuc u. p. Rakasdia se află de vânzare loze selbatice clasa I și II.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta

Budapesta, 27 Martie 1907

INCHEEREA la 12 ORE :

Grâu pe Aprilie 1907 (50—klg.)	7.78—7.79
Secară pe Aprilie 1907	6.56—6.57
Ovăs pe 1907	7.79—7.80
Cucuruz pe Maiu 1907	5.32—5.33
Grâu pe Octomb. 1907	8.16—8.17

INCHEEREA la 5 ORE :

Grâu pe Aprilie 1907.	7.85—7.86
Secară pe Aprilie 1907	6.53—6.54
Ovăs pe Aprilie 1907	7.77—7.78
Cucuruz pe 1907	5.33—5.34
Grâu pe Octomb. 1907	8.20—8.21

— Prețurile socotite după 100 kgr. și în bani gata. —

Piața din Aradul nou.

500—600 mm. Grâu	7.00—7.20
400—500 " Cucuruz	4.55—4.65
Semnare nominală, Ovăs	6.20—6.30
" " Orz	5.80—9.00
" " Secară	5.50—5.60

Prețurile în coroane, per kgr.

Piața din Arad.

Cursul spiritului.

Spirit rafinat en gros	159
" " " detail	162
Spirit brut en gros	158
" " " detail	159
Lături uscate per klg.	10
Unsoare de porc	145—146—
Slănină	112—113—
Prune uscate de Bosnia 26'40	26'40—17'54
Pezmet de prune	42—43—

Redactor responsabil Sever Bocu.
Editor-proprietar George Nichin.

Antonie Karátsonyi

ARAD, Strada Hunyadi (colt).

Telefon 441.

Telefon 441.

La „Cănele negru“.

băcănia sa bine asortată

cu tot felul de mărfuri și anume:

● droguerie, specerie și coloniale. ●

Prețurile cele mai moderate.

Sprijiți pe comerciantul român!

Recomandă

Am fost bețiv în totdeauna până ce n'am folosit medicamentul contra beuturii alui Frankl Azi mă în torc cu scârbă dela ori ce beutură spirtuoasă. K. M. casa p. Acest medicament n'are nici gust, nici miros. Se poate pune în ori și ce beutură spirtuoasă. Sănătății nu-i stricăcios. Un flacon întreg 5 coroane. Acest medicament nu se poate procura și nu se poate căpăta nicăiri, decât în farmacia lui

FRANKL ANTAL
(Szeged, Felsőváros nr. 20)

Un candidat de avocat

afă aplicare

în cancelaria avocatului

Dr. Joan Papp, Brád.

Fondată în 1850.

Am onorul a recomanda onnoraților economi

sămânțele mele cele mai escelente.

Trifoiu magyar visitat de stat și liber de aranca, **trifoiu roșu de Stiria.**

Soiurile veritabile și originale premiate de **napi** și de **fânățe.**

Sămânță de Oberndorff rotundă, roșie

*urieșe de Mammuth, de Eckendorf. Do-
bițe de masline în formă de butelie Ideal.*

Amestec de sămânță de iarbă pentru pajiște.

Iarbă engleză, mohor, mazăre, pisat-piparcă, sămânță de cânepă.

Atrag atenția economilor și negustorilor asupra prețurilor mele moderate.

Sămânțele cele mai bune de verdețuri flori și cartofi.

Așteptând comanda onoratului public cu cea mai mare promptitudine sunt cu deosebită stimă

Dell'orto Károly

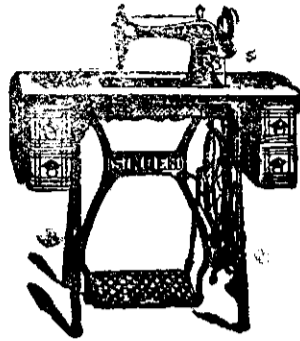
negustor de sămânțe la „Coroana verde“ („Zöld koszorú“)

Nagyvárad, Sz. László-tér.

La dorință trimit preiscurante ilustrate gratuit.

Comande din provincia le efcptuesc prompt și punctual fără spese de împachetare.

Nou!

Nou!

Mașini de cusut Singer.

De tot noi cu **30 fl.** și mai mult; expert reparate pentru familii și industriștii dela **12 fl.** în sus le liferează pe lângă garanță

Habán József, mechanist

Budapest, Almásy-tér 14.

— Prețuri curente ilustrate se trimit gratis. —

Correspondență în limba maghiară, germană și slovacă.

Import de cea mai fină cafea.

Căfele prăjite

prăjite zilnic și proaspăt în prăjitorul meu propriu cu vapor, din soiurile cele mai alese:

Cafea Cuba mărgea, ce mai fină, 1/2 Kgr.	fl. 1'20
Amestec de Granada-Nouă, 1/2 Kgr.	" 1'—
" regal (Király-keverék), 1/2 Kgr.	" —80
" Domingo, 1/2 Kgr.	" —70

Cafele brute.

Cafea Mărgea și Cuba, foarte fină, 1/2 Kgr	fl. 1'—
" Java de aur, 1/2 Kgr.	" —90
" Mokka, 1/2 Kgr.	" —90
" Liberia, 1/2 Kgr.	" —80
" Mărgea și Cuba, 1/2 Kgr.	" —80
" Quatamala, 1/2 Kgr.	" —90
" Santos, Mărgea și Cuba, 1/2 Kgr.	" —60

Tea.

Fărmituri, 1/2 Kgr.	fl. 1'50
Kongo, 1/2 Kgr.	" 1'50
Amestec regal (Király-keverék), 1/2 Kgr.	" 3'—
Mandarin (veritabilă), 1/2 Kgr.	" 4'—

Vânzare în mare și mic.

— In provincia franco —

Cu deosebită stimă:

Wizner Benő

negustorie de import de cafe și tea din Fiume

Szeged, Kárász-utca 16.

— Zilnic cafea proaspătă prăjită. —

Iun. Hepp Gyula

LIPPA.

Recomandă asortimentul lui de **diferite pieluri**, anume opinci recunoscute de locuitorii români din ținuturi veche.

FIRMA FONDATĂ LA ANUL 1860.

IN AMERICA DE NORD

la **Waynesboro Pa.**

The Geiser se află

Manufacturing Co.

la care se află de vânzare mașinele cele mai bune și mai noi, inventate numai de doi ani încoace.

MAȘINI DE TREIERAT, bucate cu elevator, suie patele sus pe jireadă (sau cozol). **LOCOMOTIVE** care se trag de sine singure și trage și treierătorii după ele.

LOCOMOTIVĂ și **PLUGURI**, plug cu 6 fere, plug cu 8 fere și cu 12 fere; puterea locomotivei dela 18 până la 40 de cai. Și este locomotivă purtătoare cu numele „PERLESS“, cu putere dela 6 până la 30 de cai.

Tot aceasta societate caută un neguțator de mașini la care pot să-i deie în vânzare, arătând prețurile și săi arate un nou chip de a câștiga bani prin mașinele din America Ori care neguțator poate să probeze numai un an și va afla că mașinile Americane sntt cele mai bune.

„BANCA AGRICOLA“
BUCUREȘTI.

AVIZ.

Se aduce la cunoștință celor interesați că cuponul Nr. 12 a Acțiunilor Băncii Agricole va începe să fie plătit dela 19¹ Aprilie a. c. cu câte lei 32.50 de fiecare bucată.

Tot dela acea dată cuponul Nr. 7 se prescrie, în folosul societății, conform art. 19 din statute.

București, 12/25 Martie 1907.

Diracțiunea.

„Banca de Parcelare și Arendare“

societate pe acții,

IN TEMESVÁR-CETATE.

(lângă biserica episcopescă, casa lui Vimmer).

la în arândă și cumpără proprietăți mai mari, și pe aceste le dă în arândă sau vinde în părțile mai mici, proprietarilor mai mici.

Cine voiește se schimbe împrumuturile hipotecare scumpe cu altele mai ieftine, aceia să se adreseze cu încredere institutului de mai sus.

Împrumuturile hipotecare se acordă cu 4—4½ %

P. T.

Atragem cu toată stima atenția stimaților economilor la articlul ce se capătă permanent în depositul nostru :

sare de vite (briquette) de tot plăcută vitelor la lina,

sămânță de lufernă și trifoiu roșu garantată de curată de tortoțel.

Sămânță de napi de Quedlenburg

soiuri: boabe galbene de oleiu, galbene de Oberndorf, roșu de Mammuth, galbene de Eckendorf și sămânță de napi de zahăr.

Piatră mierie de Aussig. — Raffia de prima calitate.

Pentru scopuri de sămănat;

sămânță veritabilă de bicău; ovăs, orz și cucuruz.

Din aceste din urmă ținem și pentru furagiu.

Pentru prășitorii de cai neîntrecutul Melasse »DERBY«.

Toate aceste se capătă cu prețurile cele mai scăzute de zi la

Aradvármegyei Gazdasági Egyesület Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezet
ARAD, în colțul străzilor Boros Béni-tér și Verböczy-utca.

Cimbale

cu aparat intern de oțel, cu ton fermecător de frumos, cu ajustament plăcut liferează pe lângă rate și cu bani gata

fabrica de instrumente muzicale

a lui
VARGA ARPAD

MAKÓ

(Lădița de poștă nr. 31)

Preț curent mare și ilustrat se trimite gratis și franco.

Hopp Károly

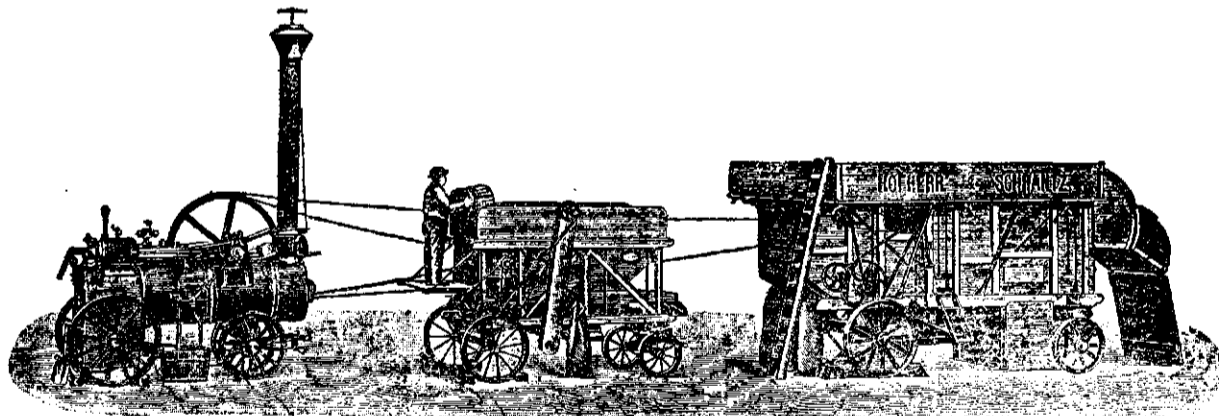
cancelarie tehnică

ARAD, STR. SZÉCHENYI Nr. 5.

Planuri și execuții: Pentru prevedere cu apă și iluminare, precum și pentru colonii de motoare etc.

REPREZENTANȚA

fabricelor de specialitate de prima calitate.

HOFHERR ÉS SCHRANTZ Garnituri de triori cu aburi

cu presse late de paie și elevatoare,

Locomobile de benzin cu mașini de treierat

de ale lui HOFFER ÉS SCHRANTZ

Și tot felul de articli economici și tehnici.

Mașini de secerat și legat sistemul MC. KORMICK.

Reprezentantul general:

EDUARD KARNER

deposit de mașini, TEMESVÁR, oraș (Belváros).

Cancelarie: Strada Báthori nr. 1.

Deposit: Erőd-u. nr. 5.

PUBLICAȚIE

Institutul nostru în adunarea generală ordinară ținută la 27 Februarie 1907 a decis cu unanimitate urcarea capitalului social dela 600,000 coroane la suma de 1.200,000 cor. prin o emisiune nouă a 3000 de acții în valoarea nominală de câte 200 cor.

Intru realizarea acestui conclud, pe baza autorizării primite dela adunarea generală, prin aceasta ne luăm voie a le oferi Onor. Acționari ai institutului nostru pentru cumpărare 3000 acții nouă pe lângă condițiunile următoare :

1. Fiecare acționar vechiu al institutului are drept să opteze și să subscrie din emisiunea nouă cu prețul nominal de 200 cor. spese, atâtea acții, câte poșede transcrise pe numele seu din emisiunea primă.

2. Terminul de optare și subscriere pentru acționarii vechi se fixează dela 1 Aprilie până în 15 Mai 1907 cu aceea, ca toți acționarii vechi deodată cu decherațiunea de subscriere, sub urmările pierderii dreptului de opțiune, sunt datori să depună la institut până în 15 Mai 1907, toate acțiunile lor vechi, pentru care optează la subscriere și să plătească la cassa institutului dela fiecare acție subscrisă din emisiunea nouă 40 cor. ca prima rată din prețul acțiilor emise și 10 cor. spese.

Acționarii vechi, cari nu au participat la subscriere până la termenul de 15 Mai 1907, își pierd dreptul de prioritate și favorul de a subscrie acții din aceasta emisiune cuprețul nominal de 200 cor. și 10 cor. spese.

Acțiunile depuse la institut pentru optare se ștampilează cu nota de opțiune și se restituiesc imediat acționarilor, dimpreună cu un titlu provizor de acții, în care se induce plățirea ratei prime și a tuturor ratelor următoare.

3. Prețul de emisiune a acțiilor, conform dispoziției §-ului 9 din statute se plătește în cinci rate treilunare și anume:

a) prima rată dimpreună cu spesele de 10 cor. conform punctului 2 al acestei publicațiuni, este a se plăti deodată cu optarea cel mult până în 15 Mai 1907,

b) a doua rată până în 15 August 1907,

c) a treia rată până în 15 Noemvre 1907,

d) a patra rată până în 15 Februarie 1908,

e) a cincea rată până în 15 Mai 1908.

Fiecare acționar are însă drept să plătească mai multe rate, sau toate ratele înainte de termen.

În lipsa de plată a ratelor la termenele fixate se aplică dispozițiile §-lui 10 din statute, în senzul cărora acția neplătită se anulează și în locul aceleia se emite un nou titlu de acție, iară ratele plătite cad în favorul fondului de rezervă.

4. Acțiunile nouă după plățirea tuturor ratelor vor participa la toate beneficiile și se vor bucura de toate drepturile, ce posed acționarii vechi, dar la dividendă participă numai cu începutul de la 1 Ianuarie 1909.

Dela plățirea ratelor până în 1 Ianuarie 1909 acționarii primesc după ratele plătite 4 $\frac{1}{2}$ % interese, iară după ratele restante plătesc 6% interese de întârziere.

Eliberarea acțiilor nouă vă urma numai după plățirea prețului întreg a acelorora.

5. Acțiunile neoptate și nesubscrise de acționarii vechi până la termenul de 15 Mai 1907, începând dela acest termen până la altă dispoziție, se vând din mână liberă cu prețul de 240 cor. pentru una acție.

Direcțiunea începând dela 15 Mai 1907 primește și pentru aceste acții însinuare de subscriere atât din partea acționarilor vechi, cât și din a altora.

Deodată cu aceste însinuări de subscriere sunt a se trimite la adresa institutului și 48 coroane dela fiecare acție, ca prima rată din prețul aceleia. Subscrierile de acții se vor lua în conziderare în seria precum a sosit acelea la institut împreună cu rata primă de 48 coroane dela acție.

Ratele următoare din pretul acestor acții sunt de a să răspunde în termenii următori :

a) rata a doua de 48 coroane este a se plăti în 15 August 1907,

b) rata a treia de 48 coroane este a se plăti în 15 Noemvre 1907,

c) rata a patra de 48 coroane este a se plăti în 15 Februarie 1908,

d) rata a cincea de 48 coroane este a se plăti până la 12 Mai 1908.

Dispozițiile din punctele 3 și 4 a acestei publicațiuni se vor aplica și față de acești acționari noi.*)

Dat în Oradea-mare, la 14 Martie 1907.

Direcțiunea institutului de credit și economii

„BIHOREANA“.

*) Aceasta publicațiune și formularul decherațiunei pentru subscriere de acții din emisiunea nouă s'a espedat la adresa fiecărui acționar, dar la o simplă cerere adresată institutului pe o corespondență poștală o trimitem cu plăcere tuturor, cari se interesează de emisiunea nouă a institutului nostru.

Ultoi de vie.

Colonia agricolă HÁMORY de oltoi de vie din Arad

Înferează

oltoi cu rădăcină lemnoasă

soiu curat oltoit pe Riparia-Portalis, de prima calitate, oltoi de rădăcină bogată pentru vin și delicată în calitatea cea mai bună — și

● în orice cantitate. ●

Deslușiri detaiate despre prețuri poți primi bucuros

în casa de sub nrul 3 din strada Deák Ferencz. Telefon: 229.

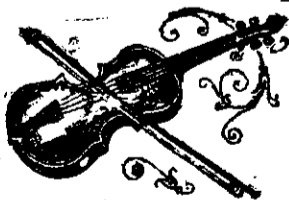
Preții și învățătorii primesc 5% rabat din prețuri.

Cel mai bogat magazin pe câmpie
Pentru instrumente muzicale e a lui

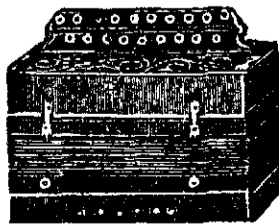
BRAUN JÁNOS

pregătitor de instrumente muzicale

SZEGED, Strada Kárász nr. 7.

Unde se pot căpăta pe lângă prețurile cele mai moderate cele mai bune violine, celó, gurdune, braci (violina secund) și strune și mai departe clarinete, harmonice.

Reparări se efeptuesc artistic și în modul cel mai grabnic posibil.

Trimitem gratuit cataloage ilustrate în limba maghiară și germană.

Asigurări contra focului: case, bucate, mobile, vestimente, mărfuri!

Agentura principală din Arad

A BANCE. GENERALE DE ASIGURARE MUTUALE SIBIENE

„TRANSSYLVANIA“

primesce oferte pentru asigurări din comitatele: Arad, Bichis, Bihor, Cenad, Caraș-Severin, Timș și Torontal, — și le efectuează pe lângă cele mai favorabile condițiuni:

1. In ramul vieții: capitale cu termen fix, rente, zestre pentru fetițe, capital de întreprindere pentru feciori, pe caz de moarte, spese de înmormântare. Aceste din urmă de la 50—500 cor. se plătesc la moment în ziua morții întâmplată;

2. In ramul focului: clădiri de tot felul, mobile, mărfuri, produse de câmp ș. a.;

3. Contra furtului de bani, bijuterii, valori, haine revalorizate ș. a prin spargere;

4. Contra grindinei: grâu, secară, orz, oușurus, ovăș, viș (vișea), plante industriale: cânepă, in, hîmăș, nutrețuri, tabac ș. a.

Deslușiri se dau și prospecte se pot primi la agenturile noastre locale și cercușe mai în fiecare comună și direct prin

Agentura principală „TRANSSYLVANIA“ in Arad

Strada Széchenyi nr. L. — Telefon nr. 399.

Asigurați contra grindinei: oușuruș grăul, sēcara, ovězul și toată economia

Asigurați: viața, zestre, capital de întreprindere, rente, cazul morții, spese de înmormântare!

Asigurați contra furturilor prin spargere: bani și tot ce aveți de preț!

Pentru economi!

„Peronospin“ mijloc aplicat cu cel mai mare folos în contra peronosporiei, la stropirea viilor. Nedeasămănat cu mult mai bun și mai ieftin este în folosință »Peronospin«-ul, decât peata vânăta. Cu »Peronospin«-ul stropind via, 1 hectolitr vine la 50 fil., pe când cu peata vânăta 1 cor. 60 fil., fiind peata vânăta astăzi foarte scumpă. Ca fieștecăre proprietar de vie să poată căpăta numai veritabilul »Peronospin« dau favorul acela că deja la comande de 8 pachete trimit francat.

Prin întrebuintarea »Peronospin«-ului, via va fi hotărât mai frumoasă, boabele de struguri mai muntoase și astfel roada de vin mai bogată. Experiența a dovedit, că prin folosirea pietrii vânăte, nu să ajung aceste rezultate, — probabil pentru aceea, că piatra vânăta vorzește peste mătură frunzele și prin asta abstrage din puterea și sucul vișei, ceea-ce înseamnă pierdere de putere. — Pravul de stropit al meu, ia-e via mai plină de viață și mai asigurată contra boalei de peronosporă.

»Peronospin«-ul se deja de 6 ani în folosință cu rezultate foarte favorabile. Prețul unui pachet este 60 fileri. — Ravanzătorii, comerolanții capătă rabat cores-punzător.

Prav pentru îngrășarea vitelor cornute, porcilor și a cailor.

Vacile dau prin întrebuintarea pravului acestuia lapte mai mult și mai bun. De mare însemnătate este pentru ori-care econom a întrebuinta acest prav de îngrășare, căci prin aceasta să urcă valoarea, adecă prețul vitelor, porcilor și a cailor. Prețul 60 fil.

Moartea cloșanilor și a șoarecilor. Un prav sigur pentru stăr-pirea acestora. Prețul 60 fileri.

Prav pentru ouatul găinilor. Prin întrebuintarea pravului acestuia, găinile ouă mai mult ca de comun — chiar și în timp de iarnă, pe când altcum nu ne ouă, sau foarte puțin. Prețul 30 fil.

Unsoare galbină pentru păduchi la vite. Știut este că vitele, și porcii suferă mult de mănăcărimea păduchilor, prin care măn-cărime sunt reținuți în îngrășarea și dezvoltarea lor — ba chiar slăbindu-i, astfel încât în loc de a li-să ridica prețul, chiar perd din valoare. De aceea fiecare econom să întrebuinteze această unsoare — căreia îi e prețul 20 și 40 fil.

Extracte pentru prepararea rumului și a diferitelor lique-ruri. Cine voește a-și prepara rum și lique-uri foarte bune și ieftine, să întrebuinteze aceste extracte. Prețul pentru 1 litră 40 fil. Tot cu acest preț să capătă și pentru rachiu de prune, șliboviția, borovicka, de drojde, de bucate și altele.

Toute aceste se capătă **Cornel Demeter, apotecar, Szászváros,** Piața școa-lei nr. 38.

Telefonul cancelariei 264.

Stabilimentul de arhitectură 393.

In atenția Architecților!

Am onorul a aduce la cunoștința interesaiilor că în cancelaria mea de arhitectură se pot comandă și cumpără

TIGLE (cărămizi)

de prima calitate gătite în cuștorul meu rotat nou zidit, Mai departe impletituri de trestie pentru astuparea plafon-delor în ori-și-ce fel decantitate. Primesc ori-ce fel de zidiri și planuri și le efectueș cu prețurile cele mai moderate.

Cu stimă;

Probszt Mihály

zidar și fabricant de țigle. Arad, Str. Ferdinand Nr. 1a

Filială în T.-Recaș.

Filială în Buziaș.

Expositură în Toracul-mic.

„TIMIȘIANA“

institut de credit și economii societate pe acții în Timișoara.

Anul întemeierii 1885. : : : Depuneri : : Cor. 2.500.000.
Capital de fond Cor. 600.000. Fond de rezervă Cor. 200.000.

Primește depuneri spre fructificare și dă deponenților 4½%, după depuneri peste 20000 cor. cu abzicere de 90 zile 5% in-terese netto. Darea de venit după capita-tele depuse o plătește institutul separat.

Depuneri până la 5000 cor. se pot ridica și se plătesc fără abzicere. Depuneri și ridicări se pot face pe cale postală. și se expediază franco.

Escomptează cambii cu 6%—8% interese.

Tot asemenea, acordă credite hipotecare precum și amortizaționale în modul cel mai culant.

Direcțiunea institutului.

Onor. Public!

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că am în atelierul meu din

Temesvár-Józsefváros
Bonnáz-utca Nro. 18
MARE DEPOZIT

de mașini de cusut, biciclete și biciclete cu motor

de cea mai bună calitate și cu prețu-rile cele mai moderate. — Mai departe atrag atențiunea on. public asupra

lucrătoarei mele,

în care se reparaază de măestrii spe-cialiști tot felul de mașinării punctual și foarte ieftin.

Cu stim:

WALLACHY ÁRPAD, mașinist.

